

Κατὰ τὰ ἀνωτέρω λεχθέντα ἀποβλέπει ἀνεγκαιῶν νὰ καταλήξῃ τις εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ὁ τύπος τοῦ « μὴ ἐραστοῦ », ὁ ὁποῖος ὑπάρχει εἰς τὸν πρῶτον λόγον ἐν τῷ « Φαῖδρω », τὸν ὡς Λυσιακὸν φερόμενον, ὡς ἀντίτυπος πρὸς τὸν ἐραστὴν, εἶναι κλάσμα τοῦ Πλάτωνος αὐτοῦ, ὁ ὁποῖος κατασκεύασεν αὐτὸν ἀποβλέπων πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον: ἵνα ἀντιτάξῃ δηλαδὴ αὐτὸν πρὸς τὸν ἐραστὴν¹. Ἐπιμαρτυρησὶ δὲ ὁ Πλάτων τὸν τύπον τοῦ « μὴ ἐραστοῦ »² ἐν τῷ « Φαῖδρω » ἀκονείας εἰς

1. Ἡ ἀντίταξις αὕτη τοῦ μὴ ἐραστοῦ πρὸς τὸν ἐραστὴν γίνεται ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος κατὰ τὰ παρὰ τοῖς τριγωνοῖς ποιηταῖς κριτούμενα. Οὕτως κατὰ τὰ παρὰ τῷ Αἰσχύλῳ ἐν τοῖς « Ἐπιτάφια Ἑλένης » συμβαίνονται ἀντιτάσεις ὁ Πλάτων ἐν τῇ « Πολιτείᾳ » τὸν « τελείως ἀδίκων » πρὸς τὸν « ὄντως δίκαιον ». Πρὸς Π. Πολ. Ββ' 362c « Τοῦτον δὲ (δηλ. τὸν « τελείως ἀδίκων ») τισούτων θέντες τὸν δίκαιον παρ' αὐτὸν ἰστώμεν τῷ λόγῳ, ἀνδρα ἀπλοῦν καὶ γενναῖον, κατ' Αἰσχύλῳ οὐ δοκεῖν, ἀλλ' εἶναι ἀγαθὸν ἐθέλοντα. Ἀσπιγέτερον δὲ τὸ δοκεῖν... Γυμνωτέος δὲ κίνεον (δηλ. ὁ « ὄντως δίκαιος ») πλὴν δικαιοσύνης καὶ ποιητέος ἐναντίως διακείμενος τῷ πρῶτῳ (δηλ. τοῖς « τελείως ἀδίκῳ ») μηδὲν γὰρ ἀδίκων δόξαν ἔχεται τὴν μεγατέην ἀδικίας, ἵνα ἢ βεβηωσιαισμένως εἰς δικαιοσύνην τῷ μὴ τέγγεσθαι ὑπὸ κακοδοξίας καὶ τῶν ἀπ' αὐτῆς γενημένων ἀλλὰ ἔστω ἀμεταίστητος μέχρι θανάτου... ». -- Περὶ τῆς σχέσεως τῆς « Πολιτείας » πρὸς τὸν « Φαῖδρον » ἴδὲ κατωτέρω.

2. Τὸν τύπον τοῦ « μὴ ἐραστοῦ », εἰς τὸν ὁποῖον πρέπει κατὰ τὸν λόγον τοῦ Λυσίου νὰ χωρίζεται ὁ ἐρῶμενος, ὁ Friedländer (Πλάτων II, σ. 487), μὴ ἀποδίδων εἰς αὐτὸν σπουδαιότητά τινα, ἀντιτάσκει εἰς τοὺς « Λυσιαῖς λόγους » ἢ εἰς τὸς « Αἰαλέξιους ». Ἐν τῷ συγγράμματι τούτῳ, τὸ ὁποῖον παρεδόθη ἄνευ ἐπιγραφῆς καὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ συγγραφέως ἢ ἐπιγραφῆς « Αἰαλέξις » ὑπερίκειται εἰς τὸν Ἑρῶτικόν Στέφανον περὶ τοῦ χωρικηθῆρος καὶ τῆς κριτικῆς τοῦ συγγράμματος τούτου ἴδὲ παρὰ Die Is. Fragm. d. Vorsokr. 2, σελ. 407 --, ἐν τῷ δευτέρῳ κεφαλαίῳ « Περὶ καλοῦ καὶ αἰσχροῦ » § 2 λέγονται τὰ ἑξῆς: « κάγω πειρασεῖμαι, τόνδε τὸν τρόπον ἐξαγγέλλω. αὐτίκα γὰρ παιδί ὡραῖον ἐραστῆ μὲν [χρηστῷ] χωρίζεσθαι καλόν, μὴ ἐραστῆ δὲ [καλῷ] αἰσχρόν ».

Τὰς δύο λέξεις *χρηστῷ* καὶ *καλῷ* ὀβελίσκει ὁ Wilamowitz, ὁ δὲ Rohde τὴν φράσιν « μὴ ἐραστῆ δὲ καλῷ » μετέστρεψεν εἰς « ἐραστῆ δὲ μὴ καλῷ ».

Ἀνεξαρτήτως τοῦ ὅτι τὸ χωρίον τοῦτο παρεδόθη νοσοῦν καὶ ἐρῶταρνον, ὥστε νὰ μὴ δυνάμεθα ἐκ' αὐτοῦ νὰ στηρίξωμεν ἀσφαλῆ γνώμην, καὶ ἂν ἔτι δεχθῶμεν κατὰ τὸν Wilamowitz ὡς ὀβελιστάς τις λέξεις *χρηστῷ* καὶ *καλῷ*, ὥστε νὰ ἔχομεν γυμνὸν τὸ ἀντιθετικὸν ζεύγος τοῦ « ἐραστοῦ » καὶ τοῦ « μὴ ἐραστοῦ », πάλιν δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἀχθῶμεν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ὁ Πλάτων παρίλαβε τὸν τύπον τοῦ « μὴ ἐραστοῦ » ἐκ τοῦ συγγράμματος τούτου. Τοῦτο δὲ, διότι οὐδὲν στοιχεῖον χωρικηριστικὸν τοῦ τύπου τοῦ « μὴ ἐραστοῦ », ὅπως ἐξαικόνισεν αὐτὸν ὁ Πλάτων διὰ τοῦ λόγου τοῦ Λυσίου, ἀπορρίσκωμεν εἰς τὸ σύγγραμμα τοῦτο. Κατὰ ταῦτα πρέπει νὰ θεωρηθῆ ὡς ἠέβηαιον, ὅτι ὁ τύπος τοῦ « μὴ ἐραστοῦ » εἶναι προῖόν τῆς γραμμῆς τοῦ Πλάτωνος αὐτοῦ.

αὐτὸν πάσας τὰς ιδιότητες τὰς ἀντιθετικάς πρὸς τὰς τοῦ ἐραστοῦ. Ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ ὑπόθεσις τοῦ χαρίζεσθαι εἰς τὸν μὴ ἐραστὴν τοῦ Λυσιακοῦ λόγου ἐν τῷ « Φαίδρω », λαμβανομένη ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ἀντίθετον ὑπόθεσιν τοῦ χαρίζεσθαι εἰς τὸν ἐραστὴν τοῦ λόγου τοῦ Πανσανίου ἐν τῷ « Συμποσίῳ », αἱ δύο αὐταὶ ὑποθέσεις συμπορευόμεναι παραλλήλως πρὸς ἀνίχνευσιν τοῦ ἔρωτος εἶναι, δύναται τις νὰ εἴπῃ, « τρόποι γυμνασίας », ταύς ὁποίους μεταχειρίζεται ὁ Πλάτων, ὅπως ἐπιτύχῃ, κατὰ τὰ ἐν τῷ « Παρμενίδῃ » λεγόμενα, τοῦ σκοποῦ, τῆς διεισδύσεως δηλαδὴ εἰς τὴν οὐσίαν τοῦ ἔρωτος, ἀνερευνῶν τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸ ψεῦδος αὐτῆς καὶ ἀποβλέπων εἰς τὴν ἀνοδὸν πρὸς τὴν ἰδέαν τοῦ καλοῦ καὶ τὴν ἐπιστήμην αὐτήν, « τὴν ἐν τῷ ὄντι ὅντως ἐπιστήμην οὖσαν ».

Παρόμοιον πρὸς τὸν τοῦ « μὴ ἐραστοῦ » τύπον παρέχει ὁ Πλάτων ἐν τῇ ἑβδόμῃ ἐπιστολῇ τὸν τοῦ « ὄντως μὴ φιλοσόφου », εἰς τὸν ὁποῖον ἀπαθίδει τὰς ἀντιθέτους πρὸς τὰς τοῦ « ὄντως φιλοσόφου » ιδιότητας, καθ' ὃν τρόπον καὶ ἐν τῷ « Φαίδρω » εἰς τὸν μὴ ἐραστὴν προσάπτει ιδιότητας ἀντιθέτους πρὸς τὰς τοῦ ἐραστοῦ.

Ὁ « ὄντως φιλόσοφος » κατὰ τὸν Πλάτωνα, ὅταν ἀκούσῃ τί εἶναι « πᾶν τὸ πρᾶγμα » καὶ ὁποῖον καὶ ὁπόσας ἐνοχλήσεις καὶ ὀπόσους μόχθους παρέχει εἰς ἐκείνον, ὁ ὁποῖος μέλλει νὰ ἀσχοληθῇ περὶ αὐτό, ἅτε οἰκείος ὢν καὶ ἄξιος τοῦ πράγματος, νομίζει, ὅτι ἔχει ἀκούσει περὶ τινος θαυμαστῆς ὁδοῦ, πρὸς τὴν ὁποῖαν πρέπει νὰ ἀχθῇ συντόμως, καὶ πρέπει πρὸς τούτοις νὰ διάγῃ τὸν βίον μὴ πράττων οὐδὲν ἄλλο ἢ ἀποβλέπων εἰς μόνην τὴν φιλοσοφίαν. Ἐπισπεύδων δὲ ὁ ὄντως φιλόσοφος πρὸς τὴν ὁδὸν ταύτην τῆς φιλοσοφίας καὶ ἀναγκάζων προσέτι καὶ τὸν ὀδηγοῦντα αὐτὸν νὰ σπεύδῃ, δὲν ἐγκαταλείπει τὴν προσπάθειαν ταύτην, πρὶν ἢ ἐπιθέσῃ τέλος εἰς πάντα, ἢ ἀποκτήσῃ τὴν δύναμιν, ὥστε νὰ ποδηγετῇ αὐτὸς ἑαυτὸν ἄνευ τῆς βοήθειας τοῦ ὀδηγοῦ. Κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον διανοούμενος καὶ ταύτας ἔχων τὰς σκέψεις ὁ ἀληθὴς φιλόσοφος διέρχεται τὴν ζωὴν προσαρμόζων πρὸς ταῦτα τὰς πράξεις αὐτοῦ, πάντοτε κατὰ πάντα ἀντεχόμενος τῆς φιλοσοφίας καὶ ἐκείνης τῆς παιδεύσεως, ἣ ὁποία μάλιστα θὰ καταστήσῃ αὐτὸν ἱκανὸν νὰ μανθάνῃ εὐκόλως καὶ νὰ εἶναι μνήμων καὶ δυνατὸς νὰ διανοῆται « ἐν αὐτῷ νήφων »· μισεῖ δὲ οὗτος τὴν ἀντίθετον πρὸς ταύτην παιδευσιν (Ἐπιστ. Ζ 340b - d)¹.

1. Τὸν τύπον τοῦ φιλοσόφου, τοῦ μοχθοῦντος καὶ πονοῦντος ὑπὲρ τῆς ἀληθείας, παρέχει ὁ Πλάτων καὶ ἐν τῷ « Φαίδρω » ἐν 247bc, 248b, 252e - 253a· πρβ. καὶ Σημπ. 210e - 211c.

*Αντιθέτους ιδιότητες πρὸς τὰς τοῦ ὄντως φιλοσόφου ἔχουσιν οἱ ὄντως μὴ φιλόσοφοι· «οἱ δὲ ὄντως μὲν μὴ φιλόσοφοι, δόξαις δ' ἐπι-
κεχρωσμένοι, καθίκετο οἱ τὰ σώματα ὑπὸ τῶν ἡλίων ἐπικεκαυμένοι,
ιδόντες τε ἕσαι μαθήματα ἔστιν καὶ ὁ πόνος ἡλικίος καὶ δίαιτα ἢ καθ'
ἡμέραν ὡς πρόπανσι ἢ κοσμίᾳ τῷ πράγματι, χαλεπὸν ἠγησάμενοι καὶ
ἀδύνατον αὐταῖς, αὐτὰ δὲ ἐπιτηδεύειν δυνατοὶ γίνονται, ἔνιοι δὲ αὐτῶν
πελθουσιν αὐταῖς ὡς ἱκανῶς ἀκηροότες εἶσιν τὸ ὄλον, καὶ αὐδὲν ἔτι
δέονται τῶν πραγμάτων, ἢ μὲν δὴ κείρα αὕτη γίνεται ἢ σαφῆς τε
καὶ ἀσφαλεστάτη πρὸς τοὺς τρυφῶντας τε καὶ ἀδυναίτους διακονεῖν, ὡς
μηδέποτε βλαβεῖν ἐν αἰτίᾳ τὸν δεικνύοντα ἀλλ' αὐτὸν αὐτόν, μὴ δυνάμε-
νον πάντα τὰ προσφορα ἐπιτηδεύειν τῷ πράγματι» (*Ἐπιστ. Ζ' 340d-
341a).

Κατὰ τὴν παρεχομένην ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος ἐν τῇ ἑβδόμῃ ἐπιστολῇ
εἰκόνα τῶν ὄντως μὴ φιλοσόφων, οὗτοι, καθὼς οἱ ἔχοντες τὰ σώματα
αὐτῶν ἐπιμενεσιακῶς κεκαυμένα ὑπὸ τοῦ ἡλίου, εἶναι εὐλαφῶς κεχω-
ματισμένοι διὰ δοξῶν καὶ ἀποφεύγουσι τὰ μαθήματα τῆς φιλοσοφίας
καὶ τοὺς μεγάλους πόνους καὶ τὴν ἄλλην κοσμίαν δίαιταν τὴν ἀρμό-
ζουσαν εἰς τὴν φιλοσοφίαν, ἐπειδὴ δὲ θεωροῦσι ταῦτα δύσκολα καὶ
ἀδύνατα εἰς ἑαυτούς, δὲν ἀποβλαίνουσιν ἱκανοὶ νὰ ἀσκήσῃ ταῦτα.

Συμφώνως πρὸς τὸν τύπον τοῦτον τοῦ μὴ φιλοσόφου παρέχει ὁ
Πλάτων ἐν τῷ «Φαίδρω» τὴν εἰκόνα τοῦ ἔρωμένου, ὁποῖον ἐπιθυμεῖ
αὐτὸν ὁ ἔραστής κατὰ τὸν πρῶτον λόγον τοῦ Σωκράτους· «Τὴν δὲ τοῦ
σώματος ἔξιν τε καὶ θεραπείαν οἶαν τε καὶ ὡς θεραπεύσει αὐτὸν ἂν γένη-
ται κύριος, ὅς ἢδὲ πρὸ ἀγαθοῦ ἠνιγκαστία διοικεῖν, δεῖ μετὰ ταῦτα
ἰδεῖν, ὁφθῆσεται δὲ μαλθακὸν τινα καὶ οὐ στερεὸν διώκων, οὐδ' ἐν
ἡλίῳ καθαρῷ τεθριαμμένον ἀλλὰ ὑπὸ συμμιγῆ σκιᾷ, πόνων μὲν ἀν-
δρῶν καὶ ἰδρώτων ξηρῶν ἀπειρον, ἔμπειρον δὲ ἀπαιλῆς καὶ ἀνιένδρον
διαίτης, ἀλλοτροῖς χρώμασι καὶ κόσμοις χήτει οικείων κοσμούμενον,
ὅσα τε ἄλλα τοῖτοις ἔπειτα πάντα ἐπιτηδεύοντα, ἃ δῆλα καὶ οὐκ ἄξιον
περαιτέρω προσβαίνειν, ἀλλὰ ἐν κερφαίλαιον ὀρισμένους ἔπ' ἄλλο ἵναί·
τὸ γὰρ τοιοῦτον σῶμα ἐν πολέμῳ τε καὶ ἄλλαις χρεῖαις ὅσαι μεγάλαι
οἱ μὲν ἐχθροὶ θαρροῦσιν, οἱ δὲ φίλοι καὶ αὐτοὶ οἱ ἔρασταὶ φοβοῦνται»
(239cd).

Ὁ ἔραστής, λέγει ὁ Σωκράτης ἐν τῷ πρῶτῳ λόγῳ αὐτοῦ, ἐπειδὴ
εἶναι ἠνιγκασμένος νὰ ἐπιδιώκῃ τὸ ἢδὲ ἀντὶ τοῦ ἀγαθοῦ, νὰ θηρεύῃ
τὴν ἡδονὴν ἀντὶ τῆς ἀρετῆς, ἐπιθυμεῖ, ὅπως ὁ ἐρώμενος αὐτοῦ εἶναι
μαλθακὸς καὶ οὐχὶ εὐτονος καὶ σταθερός, οὐδὲ ἀνατεθριαμμένος εἰς τὸ
καθαρὸν φῶς τοῦ ἡλίου, ἀλλὰ ὑπὸ πυκνὴν σκιάν ἐν χῶρῳ κλειστῷ· καὶ

φωρᾶται πράγματι καταδιώκων τοιοῦτον ἐρώμενον. Ἐπιθυμεῖ προσέτι ὁ ἐραστής νὰ εἶναι ὁ ἐρώμενος ὑπ' αὐτοῦ ἀπειρος πόνων ἀρμοζόντων εἰς ἄνδρας καὶ ἰδρώτων ξηρῶν, γὰρ διάγῃ δὲ τὸν βίον κατὰ τρόπον ἀπαλὸν καὶ ξένον πρὸς ἄνδρας, κοσμούμενος ἑλλείπει ἰδίων διὰ ξένων χρωμάτων καὶ κοσμημάτων καὶ ἀσκῶν πάντα τὰ παρόμοια ἔργα, ὅσα ἔπονται εἰς ταῦτα.

Πρὸς τοῦτον τὸν ἐρώμενον, τὸν μαλθακόν, τὸν « ὑπὸ συμμιγεῖ σκιᾷ τεθραμμένον », τοῦ ὁποῦ τοῦ ἀσθενικὸν σῶμα ἐν πολέμῳ καὶ ἐν ἄλλαις μεγάλας ἀνάγκαις οἱ μὲν ἐχθροὶ προσβλέπουσι μετὰ θάρρους, οἱ δὲ φίλοι καὶ αὐτοὶ οἱ ἐρασταὶ φοβοῦνται, ἀντιπαραβάλλεται κατ' ἀντίθεσιν ἐν τῷ « Συμπόσιῳ » ὁ Σωκράτης ὡς πολεμιστῆς ἀνδρείοτατος, διεγείρων τὸν θαυμασμὸν πάντων τῶν συμμαχητῶν αὐτοῦ, ὡς ὑπομένων πάντας τοὺς πόνους τοῦ πολέμου, φοβερὸς εἰς τοὺς ἐχθροὺς (ἐν τῷ « Φαίδρῳ » τὸν ἐρώμενον διὰ τὴν σωματικὴν αὐτοῦ ἀσθένειαν καὶ τὴν μαλθακότητα φοβοῦνται οἱ φίλοι καὶ οἱ ἐρασταί), ἔχων τὸ σῶμα τοσοῦτῳ ἡσκημένον, ὥστε νὰ ὑφίσταται ἀνωδύνως πᾶσαν κακουχίαν. Τὴν εἰκόνα τοῦ Σωκράτους ὡς πολεμιστοῦ ἐφιλοτέχνησεν ἐν τῷ « Συμπόσιῳ » ὁ Ἀλκιβιάδης διὰ τοῦ ἐπαίνου, τὸν ὁποῖον ἀπένειμεν εἰς τὸν Σωκράτη, ὡς ἐπιστέγασμα καὶ κορωνίδα τῶν προηγηθέντων λόγων περὶ τοῦ ἔρωτος καὶ ὡς ζῶσαν καὶ ἀποκαλυπτικὴν καὶ φωτεινοτάτην ἐνσάρκωσιν τῶν περὶ αὐτοῦ λεχθέντων. Τὸν πολεμιστὴν Σωκράτη ὁ Ἀλκιβιάδης εἰκονίζει κατὰ τὴν ἐν Ποτιδαίᾳ μάχην, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Σωκράτης ἀνεδείχθη καρτερικώτατος, ἀνεχόμενος κατὰ θαυμαστὸν τρόπον καὶ τὰς ἄλλας τὰς συνήθεις κατὰ τὰς ἐκστρατείας στερήσεις καὶ κακουχίας, ὡς εἶναι πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἡ ἔλλειψις τροφῶν, καὶ μάλιστα τὰ ψυχή τῶν τόπων ἐκείνων, ἐν τοῖς ὁποίοις οἱ χειμῶνες εἶναι δεινοί, ὑπερβάλλων οὕτω πάντας τοὺς στρατιώτας, οἱ ὁποῖοι ὑπέβλεπον αὐτὸν ὡς καταφρονοῦντα ἑαυτῶν (Συμπ. 219c - 220d). Ἀλλὰ περισσότερον ἄξιος θεᾶς ὑπῆρξεν ὁ Σωκράτης συμφώνως πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου λεγόμενα κατὰ τὴν ἐν Δηλίῳ μάχην, κατὰ τὴν ὁποίαν συνεπολέμησε μετ' αὐτοῦ, ὡς καὶ κατὰ τὴν ἐν Ποτιδαίᾳ μάχην. Ἡττηθέντων δηλαδὴ τῶν Ἀθηναίων καὶ τοῦ στρατοπέδου αὐτῶν διαλυθέντος, τότε, λέγει ὁ Ἀλκιβιάδης, ὁ ὁποῖος ἦτο ἔρικπος καὶ διὰ τοῦτο κατείχετο ὑπὸ μικροτέρου φόβου, ἐν τῷ Δηλίῳ « καὶ κάλλιον ἐθεασάμην Σωκράτη ἢ ἐν Ποτιδαίᾳ... πρῶτον μὲν ἕσον περιῆν Λάχηςτος τῷ ἔμψρων εἶναι... ἔπειτα ἔμοιγ' ἐδόκει, ὡ Ἀριστόφανες, τὸ σὸν δὴ τοῦτο, καὶ ἐκεῖ διαπορεύεσθαι ὡσπερ καὶ ἐνθάδε... ἡρέμα παρασκοπῶν καὶ τοὺς φίλους καὶ τοὺς πολεμίους, δῆλος ὢν παντὶ καὶ πάνυ πόρρωθεν

ὅτι εἴ τις ἀφεται τοῦτου τοῦ ἀνδρός, μᾶλλον ἐρρομένως ἀμυνεῖται, διὰ καὶ ἀσφαλῶς ἀπῆει καὶ οὗτος καὶ ὁ ἑαυτός· σχεδὸν γάρ τι τῶν οὕτω διακειμένων ἐν τῷ πολέμῳ οὐδὲ ἴστανται, ἀλλὰ τοὺς προτροπὰν φεύγοντας διώκουσιν» (Συμπ. 221a - c).

Ἡ εἰκὼν ἐκείνη τοῦ ἐρωμένου, ὡς φιλοτεχνεῖ αὐτήν ὁ Σωκράτης ἐν τῷ «Φαίδρω» διὰ τοῦ πρώτου λόγου αὐτοῦ, εἶναι τρόπον τινά συμπλήρωσις τῆς εἰκῆνος τοῦ ἐρωμένου, ἢ ὁποῖα παρέχεται διὰ τοῦ λόγου τοῦ Λυσίου συμπτώτως πρὸς τὰς ἀρεσκείας τοῦ ἐρωστοῦ, οἷον εἰκονίζει αὐτὸν ὁ λόγος τοῦ Λυσίου. Ἀλλὰ αἱ ἰδιότητες αὐταὶ τοῦ ἐρωμένου, τὰς ὁποίας ἑπιτελεῖ ὁ ἐρωστὴς περὶ αὐτοῦ, ἀντιπαικλῶσι βεβιαότατα καὶ αὐτὸν τοῦτον τὸν ἐρωστὴν καὶ διαζωγραφουσι τὸν τύπον αὐτοῦ. Ὁ τοιαύτας ἔχων διαθέσεις ἐρωστὴς περὶ τοῦ ἐρωμένου αὐτοῦ ἀποκαλύπτει ἀνιμωρισθητέως καὶ ἑαυτὸν καὶ ἐδήλωσε, κατὰ τὴν Πλατωνικὴν φροῦσιν, τὰ κατὰ αὐτόν. Κατὰ ταῦτα ἡ εἰκὼν τοῦ ἐρωμένου τοῦ Λυσιακοῦ λόγου, εἰς τὴν ὁποίαν προστίθεται ὡς συμπλήρωσις ἢ κατασκευασομένη ὑπὸ τοῦ Σωκράτους εἰκὼν ἐν τῷ πρώτῳ λόγῳ αὐτοῦ, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν τοῦ ἄντως μὴ φιλοσόφου, εἶναι προϊόν τῆς γραφίδος τοῦ Πλάτωνος.

Ἡ εἰκὼν εἰκονίζεται ἐν τῷ «Φαίδρω» ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος ὡς ἐν τριπτόχῳ ζωγραφικῷ πίνακι, ὁ ὁποῖος φιλοτεχνεῖται διὰ τριῶν λόγων, τοῦ πρώτου τοῦ ὡς Λυσιακοῦ φερομένου καὶ τῶν ἀκολουθούντων δύο λόγων τοῦ Σωκράτους. Ἡ τοιαύτη τριττὴ διὰ τῶν τριῶν τούτων λόγων ἔξεικόνισις τοῦ ἐρωτοῦ ἐν τῷ «Φαίδρω» εὕρισκε τὸ ἀντίστοιχον αὐτῆς ἐν τῇ τριμερεῖ διαιρέσει τῆς ψυχῆς εἰς ἐπιθυμητικόν, θυμοειδὲς καὶ λογιστικόν, ἢ ὁποῖα παρέχεται ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος πολλαχοῦ τῶν ἔργων αὐτοῦ, μάλιστα δὲ ἐν τῇ «Πολιτείᾳ» καὶ τῷ «Φαίδρω»¹.

1. Εἰς τὴν τριμερῆ διαιρέσειν τῆς ψυχῆς ἀναφέρει ὁ Πλάτων καὶ τὴν ἐν τῷ «Φαίδρω» εἰκὼνα τοῦ ἠνιόχου καὶ τῆς συνοριδίας τῶν ἵππων· «Περὶ μὲν οὖν ἀθανασίας αὐτῆς ἱκανῶς περὶ δὲ τῆς ἰδέας αὐτῆς ὅσα λεκτέον, οἷον μὲν ἔστι, πάντη πάντως θείας εἶναι καὶ μικρὰς διηγῆσεως, ἢ δὲ ἴσκειν, ἀνθρώπινος τε καὶ ἐλάττωτος· ταύτη οὖν λέγομεν, εὐκρέτω δὲ ξυμφορῆς δυνάμει ὑπεπέριον ζεύγους τε καὶ ἠνιόχου» (216a). Ἠρβλ. καὶ Βίβελ «Καθάρως ἐν ἀρχῇ τοῦδε τοῦ μύθου τριχῇ διελόμεν ψυχὴν ἑκάστην, ἱερομόρφου μὲν δύο τινὲ πῖδη, ἠνιωχικὸν δὲ εἶδος τρίτον, ...».

Τὴν παρομοίωσιν τῶν ἀλόγων ὁρμηῶν καὶ ἐρῆσεων τῆς ψυχῆς πρὸς ἵππους καὶ τοῦ λόγου ὡς ὁδηγοῦ αὐτῶν ἀνευρίσκωμεν καὶ παρὰ τῷ Παρθενίδῃ, παρὰ

Ἡ ἀντιστοιχία αὕτη τῶν τριῶν ἐν τῷ «Φαίδρω» λόγων περὶ τοῦ ἔρωτος πρὸς τὴν τριμερῆ διαίρεσιν τῆς ψυχῆς διανοίγει οἶονεὶ ὡς ἐκ προοιμίου καὶ τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος περὶ τοῦ τίς εἶναι ὁ συγγραφεὺς τοῦ πρώτου ἐρωτικοῦ λόγου ἐν τῷ «Φαίδρω», ὁ Λυσίας ἢ ὁ Πλάτων. Ἡ τοιαύτη δηλαδὴ ἀντιστοιχία προϋποθέτει βεβαιότατα ὡς συγγραφέα καὶ τοῦ πρώτου τούτου ἐρωτικοῦ λόγου τὸν Πλάτωνα, ὁ ὅποιος εἶναι καὶ ὁ διαιρέσας τὴν ψυχὴν εἰς τρία μέρη.

Κατὰ τινὰ τρόπον ὁ ὡς τοῦ Λυσίου φερόμενος λόγος εἶναι, δύναται τις νὰ εἴπῃ, τὸ πρῶτον δράμα τῆς ἐρωτικῆς ἐν τῷ «Φαίδρω» τριλογίας, ἢ ὅποια ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ λόγου τούτου ὡς ἀπὸ ἀφετηρίας, παρέχοντος τὰ ὑλιστικὰ στοιχεῖα τοῦ ἔρωτος, ἀνέρχεται διὰ τοῦ πρώτου λόγου τοῦ Σωκράτους εἰς τὴν περαιτέρω σπουδὴν τοῦ ἔρωτος ὡς ὑλιστικοῦ κυρίως φαινομένου καὶ αἴρεται ἔπειτα διὰ τοῦ δευτέρου λόγου αὐτοῦ, τῆς καλινφδίας, εἰς τὴν σφαιρὰν τῆς διαλεκτικῆς καὶ τῆς ποιήσεως, ἐνθα ὁ ἔρως λαμβάνει τὴν ἀποθῆωσιν αὐτοῦ ἐν μέσῳ τοῦ κόσμου τῶν θεῶν, τῶν ὁποίων ἠγεῖται ὁ Ζεὺς, καὶ τῶν ὑπερουρανίων ἰδεῶν, τῶν ὁποίων ἠγεμῶν εἶναι τὸ ἀγαθόν, καὶ ὡς ἔκφρασις αὐτοῦ λαμπρὰ ἐν τῷ κόσμῳ τῶν αἰσθητῶν τὸ καλόν¹.

τοῦ ὁποίου παρέλαβε προφανῶς ὁ Πλάτων· «Ἴπποι ταί με φέρουσιν, ὅσον τ' ἐπὶ θυμῷ ἰκάνοι, | πέμπον, ἐπεὶ μ' ἐς ὄδον βῆσαν πολύφημον ἄγουσαι | δαίμονες, ἢ κατὰ πάντ' ἄστη φέρει εἰδῶτα φῶτα· | τῇ φερόμην· τῇ γάρ με πολύφημοισι φέρον Ἴπποι | ἄρμη τιταίνουσαι, καθραὶ δ' ὄδον ἠγεμόνευον...» (παρὰ H. Diels, Die Fragm. d. Vorsokr. 1, 228, ἀπ. 2). Πρβλ. καὶ τὰ παρὰ Σέξτ. Ἐμπ. 7, 114 λεγόμενα· «ἐν τούτοις γὰρ ὁ Παρμενίδης Ἴππους μὲν φησὶν αὐτὸν φέρειν τὰς ἀλόγους τῆς ψυχῆς ὁρμῆς τε καὶ ὀρέξεις, κατὰ δὲ τὴν πολύφημον ὄδον πορεύεσθαι τὴν κατὰ τὸν φιλόσοφον λόγον θεωρίαν, ὅς λόγος προπομποῦ δαίμονος τρόπον ἐπὶ τὴν ἰκάντων ὁδηγεῖ γινῶσιν, κούρας δ' αὐτοῦ προάγειν τὰς αἰσθήσεις, ...».

1. Ἡ ἀνοδος αὕτη τοῦ Πλάτωνος ἀπὸ τῶν αἰσθησιακῶν στοιχείων τοῦ ἔρωτος, τὰ ὅποια παρέχονται διὰ τοῦ Λυσιακοῦ λόγου καὶ τοῦ πρώτου λόγου τοῦ Σωκράτους, πρὸς τὸ ἕψηλόν ἐπίπεδον τῆς διαλεκτικῆς, διὰ τῆς ὁποίας ὁ ἔρως ἀποημιλοῦται πάσης ὑλιστικότητος καὶ ὑψοῦται εἰς τὰς ἰδέας ὡς ἀβυποστατοῦς ὀντότητας, ὑπαρχούσας καθ' ἑαυτὰς ἔξω τοῦ κόσμου τῶν αἰσθητῶν, ἔκφραίνει ἰσαύτως καὶ τὸν χαριεκτήρα τῆς τεχνικῆς διαρθρώσεως τῶν Πλατωνικῶν διαλόγων καὶ τῆς φιλοσοφικῆς θεωρήσεως τοῦ Πλάτωνος, ὁραμένου ἀπὸ τοῦ αἰσθητοῦ κόσμου καὶ ἀναβαίνοντος πρὸς τὰς ἰδέας. Τὸν δεαμὸν τοῦ Πλάτωνος ὡς φιλοσόφου πρὸς τὸν κόσμον τῶν αἰσθητῶν, τὰ ὅποια αἴρει ἔπειτα αὐτός πρὸς τὰς ἰδέας, ἀποκαθιστῶν οἷτως αὐτὰ, καθορίζει ὁ Θεόφραστος παραλληλίζων τὸν Πλάτωνα πρὸς τὸν Δημόκριτον· «Δημόκριτος δὲ καὶ Πλάτων ἐπὶ πλείστον εἰσιν ἡμίμοι, καθ' ἕκαστον γὰρ ἀφορίζουσι· πλὴν ὁ μὲν οὐκ

‘Ο Φαίδρος, ὁ ὁποῖος ἀπαγγέλλει τὸν πρῶτον ἐρωτικὸν λόγον ἐν τῷ φερωνύμῳ διαλόγῳ, τὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Λυσίου ἀναγραφόμενον, εἰκονίζεται ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος ὡς τρεῖς μὲν διαμέτρων πρὸς τὰ ἐρωτικά. Ἐν τῷ διαλόγῳ τούτῳ φέρεται, ὅτι εἶναι αἷτιος πολλῶν λόγων ἢ αὐτὸς ἀπαγγέλλων ἢ ἄλλους ἀναγκάζων κατὰ τινὰ τρόπον νὰ ἀπαγγέλωσι λόγους· «οἷμαι γάρ ἐγὼ (λέγει ὁ Σωκράτης πρὸς τὸν Φαίδρον) τῶν ἐπὶ τοῦ σοῦ βίου γεγονότων λόγων μηδένα κλείουσ ἢ σὲ πεποιηκῆναι γεγενῆσθαι ἤτοι αὐτῶν λέγοντα ἢ ἄλλους ἐνὶ γὰρ τῷ τρόπῳ προσαναγκάζοντα. Συμμίαν Ἑθελῖον ἐξιαρῶ λόγον· τῶν δὲ ἄλλων πάμπολυ κρατεῖς· καὶ νῦν αὖ δοκεῖς αἷτιός μοι γεγενῆσθαι λόγῳ τινὶ θηθῆναι» (242a1).

‘Ο Φαίδρος ἐμφανίζεται λοιπὸν ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ Σωκράτους ὡς αἷτιος τοῦ νὰ ἔχῃσι λεχθῆ πολλοὶ μέχρι τοῦδε λόγοι. Καὶ νῦν δὲ ὁμοίως ὁ Φαίδρος λέγεται ὑπὸ τοῦ Σωκράτους, ὅτι παρέχει ἀφορμὴν νὰ λεχθῆ καὶ τις ἄλλος νῦν λόγος ὡς πρόσθετος εἰς τὸν μέγαν ἀριθμὸν τῶν ἄλλων λόγων, ἅσοι ἐξ αἷτιος αὐτοῦ ἐλέχθησαν μέχρι σήμερον. Ἐννοεῖ βεβαίως ὁ Σωκράτης τὸν λόγον, τὸν ὁποῖον μέλλει μετ’ ὀλίγον οὔτως νὰ εἴπῃ, τὸν δεῦτερον δηλαδὴ λόγον αὐτοῦ. Ἐὰν λεγόμενα ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ Σωκράτους περὶ τοῦ Φαίδρου ὡς αἷτιου πολλῶν λόγων παρέχουσι προσέτι καὶ λίαν ἰσχυράν, ἐξωτερικὴν βεβαίως, ἀπόδειξιν, ὅτι ὁ ὑπὸ τοῦ Φαίδρου ἐκφωνηθεὶς λόγος τοῦ Λυσίου εἶναι αὐτοῦ τοῦ Πλάτωνος. Ὅπως δηλαδὴ ὁ ὑπὸ τοῦ Σωκράτους λεγόμενος λόγος, τοῦ ὁποῖου αἷτιος ἐγένετο ὁ Φαίδρος, εἶναι τοῦ Πλάτωνος, οὔτως καὶ ὁ τοῦ Λυσίου λόγος, τοῦ ὁποῖου πάλιν αἷτιος ἐγένετο ὁ Φαίδρος, εἶναι ὁμοίως τοῦ Πλάτωνος. ‘Ο Φαίδρος ἐν τῷ φερωνύμῳ διαλόγῳ (236e) φέρεται ὡσαύτως ὡς ὁ αἷτιος τοῦ πρώτου λόγου τοῦ Σωκράτους¹.

ἀποστρεφῶν τὸν αἰσθητῶν τὴν φύσιν, Ἀριστοκρίτος δὲ πάντῃ πάθῃ τῆς αἰσθήσεως ποιῶν, πατέρως μὲν οὖν ἔχει τὰληθῆς οὐκ ἂν εἴη (νῦν) λόγος. ἐφ’ ὅσον δὲ ἐκάτερος ἦται καὶ πῶς ἀφώριξε, πειρασθῆμεν ἀποδοῦναι πρότερον εἰπόντες τὴν ὅλην ἐροδὸν ἐκατέρω. Ἀριστοκρίτος μὲν οὖν οὐχ ὁμοίως λέγει περὶ πάντων, ἀλλὰ τὰ μὲν τοῖς μεγέθεσι, τὰ δὲ τοῖς σχήμασι, ἕνα δὲ τάξει καὶ θέσει διορίζει. Πλάτων δὲ σχεδὸν ἅπαντα πρὸς τὰ πάθῃ καὶ τὴν αἰσθησὶν ἀποδίδουσιν, ὥστε δόξειεν ἂν ἐκάτερος ἐναντίως τῇ ὑποθέσει λέγειν. ὁ μὲν γὰρ πάθῃ ποιῶν τῆς αἰσθήσεως καθ’ αὐτὰ διορίζει τὴν φύσιν· ὁ δὲ καθ’ αὐτὰ ποιῶν ταῖς οὐσίαις πρὸς τὰ πάθῃ τῆς αἰσθήσεως ἀποδίδουσι» (Περὶ αἰσθ. καὶ αἰσθ. 60 - 61). Περὶ αἰσθ. καὶ Κων. Γεωργίου ἡ γ, Προλεγόμενα εἰς Πλάτωνος Συμπόσιον, σ. 14, πρὶν καὶ Friedländer, Πλάτων II.

1. Ὅμοιος ὁ Σωκράτης ἐν 243e - 244a τὸν μὲν λόγον, τὸν ὁποῖον μέλλει μετ’ ὀλίγον νὰ εἴπῃ, τὸν δεῦτερον δηλαδὴ λόγον, τὸν πρὸς ἀποκρίσασθαι τοῦ

Ἐν δὲ τῷ «Συμπόσιῳ» (177d) ἐμφανίζεται ὁ Φαῖδρος ὡς ὁ πατὴρ τοῦ λόγου περὶ ἔρωτος καὶ ὡς τοιοῦτος ἀνοίγει πρῶτος τὴν συζητήσιν περὶ αὐτοῦ. Δὲν θὰ ἠδύνατο ὅμως νὰ εἴπῃ καὶ αὐτός, ὡς λέγει ὁ Σωκράτης περὶ ἑαυτοῦ, ὅτι οὐδὲν ἄλλο γνωρίζει ἢ τὰ ἐρωτικά¹, καὶ ὅτι πᾶσα προᾶξις, καὶ ἡ ἐρωτικὴ ἄρα προᾶξις, πρέπει νὰ τελῆται «τῶν καλῶν χάριν» καὶ ὅτι ὁ περὶ μουσικῆς λόγος, ἴσως δὲ καὶ πᾶς λόγος, «δεῖ τελευτᾶν εἰς τὰ τοῦ καλοῦ ἐρωτικά» (Πολ. 403c). Ὁ Σωκράτης εἶναι ὡς ἀληθῶς ὁ μακαδικός, ὁ εἷς, καὶ δύναται νὰ μετέχῃ μόνος αὐτὸς πάντοτε τῶν καλῶν, αὐτοῦ δὲ παρόντος εἶναι ἀδύνατον εἰς ἄλλον τινὰ νὰ μεταλαμβάνῃ αὐτῶν (Συμπ. 223a). Ὁ Σωκράτης ἐπίσης καὶ ἐν ταῖς εὐχαιαῖς εἶναι ὁ μόνος, ὁ ὁποῖος δύναται νὰ ἀπολαύῃ καὶ τῶν ἄλλων καὶ τοῦ πίνειν, εἰς τὸ ὅποιον πάντας ὑπερέβυλλε, καὶ τὸ πάντων ἀξίον θαυμασμοῦ «Σωκράτη μεθύοντα οὐδεὶς πάποτε ἐώρακεν ἀνθρώπων» (Συμπ. 220a). Ἀλλὰ θὰ ἦτο δυνατόν νὰ λεχθῆ καὶ περὶ τοῦ Φαίδρου ὅ,τι λέγει ὁ Σωκράτης περὶ τοῦ Ἀριστοφάνους, ὅτι δηλαδὴ πᾶσα αὐτοῦ ἡ διατριβὴ εἶναι περὶ τὸν Διόνυσον καὶ τὴν Ἀφροδίτην².

Τὸ πρὸς τὰ ἐρωτικά διαφέρον τοῦ Φαίδρου καταφαίνεται καὶ ἐξ ὅσων λέγει περὶ αὐτοῦ ἐν τῷ «Συμπόσιῳ» (177a-c) ὁ Ἐρυξίμαχος, ὁ ὁποῖος παρέχει αὐτὸν ἀγανακτοῦντα, διότι οὐδεὶς τῶν ποιητῶν ὕμνησέ ποτε μέχρι τοῦδε ἑπαξίως τὸν Ἔρωτα, καίπερ ὄντα καὶ τοῦτον μέγαν

ἔρωτος εἰς τὴν ὀρθὴν θέσιν λεγόμενον, ἀποδίδει εἰς τὸν Σησίχορον, τὸν ποιητὴν τῆς παλινοῦδίας, τὸν δὲ πρότερον εἰς αὐτὸν τὸν Φαῖδρον.

Ὁ Σωκράτης ὁσαύτως ἐν 242de τὸν πρῶτον αὐτοῦ λόγον θεωρεῖ ὡς λόγον λεχθέντα μὲν ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀνήκοντα εἰς τὸν Φαῖδρον, εἰρωνευόμενός πως αὐτόν, ὅτι ἐπῆρξεν ὁ αἴτιος τοῦ λόγου τούτου, διότι καταφαρμάκευσε τὸ στόμα αὐτοῦ διὰ τοῦ Λυσιακοῦ λόγου: «Οὐ τι ὑπὸ γε Λυσίου, οὐδὲ ὑπὸ τοῦ σοῦ λόγου, ὡς διὰ τοῦ ἐμοῦ στόματος καταφαρμακευθέντος ὑπὸ σοῦ ἐλέχθη».

1. Συμπ. 177d «...ὡς οὐδὲν φημι ἄλλο ἐπίστασθαι ἢ τὰ ἐρωτικά...». Ηερβλ. καὶ 216d «ὄρατε... ὅτι Σωκράτης ἐρωτικῶς διάκειται τῶν καλῶν καὶ ἀεὶ περὶ τούτους ἐστὶ καὶ ἐκπέληται...».

2. Συμπ. 177e. — Ὁ Wilamowitz (Piaton I, σ. 365, 1) γράφει, ὅτι τὸ λεχθὲν ὑπὸ τοῦ Σωκράτους περὶ τοῦ Ἀριστοφάνους ἐν τῷ «Συμπόσιῳ», ὅτι πᾶσα αὐτοῦ ἡ διατριβὴ εἶναι περὶ τὸν Διόνυσον καὶ τὴν Ἀφροδίτην, πρέπει νὰ νοηθῆ ὡς ἀνυπερόμενον εἰς τὸν Ἀριστοφάνη οὐχὶ ὡς εἰς ἀνθρώπον, βλέποντα πρὸς τὴν οἰνοποσίαν καὶ ἔκδοτον εἰς τὰς ἐρωτικὰς ἡδονάς, ἀλλὰ ὡς εἰς τὸν κομικὸν ποιητὴν, ὁ ὁποῖος ποιεῖται ἐν τοῖς δράμασιν αὐτοῦ λόγον περὶ τοῦ ἔρωτος καὶ εἶναι ἀφωσιωμένος εἰς τὸν Διόνυσον ὡς εἰς τὸν θεὸν πρῶτά-την τῆς δραματικῆς ποιήσεως. Πάντως δέχεται ὁ Wilamowitz, ὅτι τούτο ἐλέχθη περὶ τοῦ Ἀριστοφάνους ὑπὸ τοῦ Σωκράτους μετὰ τίνος σκωπτικότητος (Das ist freilich nicht ohne einigen Spott gesagt).

καὶ πολλοῦ λόγου ἄξιον θεόν. Τοῦνομήτιον ὑπέθεσαν κατὰ τὸν Φαῖδρον πολλοὶ ποιηταί, οἱ ὅποιοι ἕμνησαν καὶ ἐνεκωμίωσαν ἄλλους θεούς, πολὺ ὅμως ὀλιγώτερον ἄξιολόγως τοῦ θεοῦ Ἐρωτος. Λιαισώζεται δὲ προσέτι καὶ βιβλίον, ἐν τῷ ὁποίῳ δύνανται τις νὰ ἀναγνώσῃ τὸν ἔπαινον ἀσημαίντων καὶ ἀχεδῶν γελοίων κραιγμάτων. Λιὰ ταῦτα πάντα ὁ Φαῖδρος εἶναι πρόθυμος νὰ καταβιάσῃ διαφυλῆ καὶ πλούσιον κατὰ τὴν αὐτοῦ δύναμιν τὸν ἴσθρ τοῦ θεοῦ Ἐρωτος ἴδιον αὐτοῦ ἔρινον καὶ νὰ τιμήσῃ διὰ λόγου ἐπαξίαν τὸν μέγιστον ταῦτων θεόν. Οὕτως δὲ ἀπαγγέλλει τῷ ὄντι ὁ Φαῖδρος ἐν τῷ « Συμποσίῳ » τὸν πρῶτον περὶ τοῦ ἔρωτος ἔπαινον ὡς κατῆρ τοῦ λόγου.

Οὕτως ἔχει πρὸς τὸν ἔρωτα ὁ Φαῖδρος, ὅπως παρῆχει αὐτὸν ὁ Πλάτων ἐν τῷ « Συμποσίῳ » καὶ τῷ φερωνύμῳ αὐτοῦ διαλόγῳ, καθίσταται βεβαίως καὶ ὁ περιαισώτερον κιντὸς ἄλλου ἄξιως καὶ κατεῖλλητος νὰ ἀπαγγέλλῃ καὶ ἐν τῷ « Φαῖδρῳ » τὸν πρῶτον περὶ τοῦ ἔρωτος λόγον τὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Λυσίου φερόμενον, ἅρῳ ἔχει ἤδη οὗτος ὑπέθεσε ὁ αἴτιος, ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω, καὶ πολλῶν ἄλλων ἔρωτικῶν λόγων.

Ἐξ τὸν Φαῖδρον πρὸς τοῦτοις ὁ Πλάτων προσιῖται ἐν τῷ φερωνύμῳ διαλόγῳ καὶ ἄλλα τινὰ χαρακτηριστικὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα ἄγουσιν αὐτὸν ἐγγύτατα ἑτέρων προσιῖτων τῶν Πλατωνικῶν διαλόγων. Οὕτως εἰς τὸν Φαῖδρον ὁ Πλάτων προσιῖται ἐν πολλοῖς τὰς αὐτὰς χαρακτηριστικὰς ιδιότητας, διὰ τῶν ὁποίων ἐσκαιγριῶρησε καὶ τὸν Θρασύμαχον ἐν τῷ πρῶτῳ βιβλίῳ τῆς « Πολιτείας », τὸ ὁποῖον φέρει καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Κατὰ ἔμμεσον δὲ πως τρόπον ὁ Πλάτων ὑπεδιήλωσε καὶ ὀπασθήκατε ζωηρῶς ὑπηνίχθη τὴν σχέσιν τοῦ Θρασύμαχου πρὸς τὸν Φαῖδρον, ἀποβλέπων εἰς αὐτὸν διὰ μέσον τοῦ Λυσίου, τοῦ ὁποίου τὴν ρητορικὴν δεινότητα καὶ ὑπεροχὴν περὶ κλειστόν ἔχει ὁ Φαῖδρος, δι' ὅσων λέγει περὶ τῆς συγγενείας τῆς τέχνης τοῦ Θρασύμαχου καὶ τοῦ Λυσίου: « Ἴδὲ μὲν δύνασθαι, ὦ Φαῖδρε, ὥστε ἀγωνιστὴν τέλειον γενέσθαι, εἰκόσ, ἴσως δὲ καὶ ἀναγκάσιον, ἔχειν ὥσπερ τέλλαι' εἰ μὲν σοὶ ὑπάρχει φύσει ῥητορικῶ εἶναι, ἔσαι ῥήτωρ ἐλλόγιμος, προσλαβὼν ἐπιστήμην τε καὶ μελέτην' ἔσαι δ' ἂν ἐλλίμης τοῦτοις, ταῦτη ἀτελής ἔσαι. ὅσον δὲ αὐτοῦ τέχνη, σὸχ ἢ Λυσίας τε καὶ Θρασύμαχος πορευέται δοκεῖ μοι φαίνεσθαι ἢ μέθοδος » (Φαῖδρ. 269d).

Ὁ Θρασύμαχος ἐν τῇ « Πολιτείᾳ » εἰκονίζεται ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος ὅτι κατέχεται μὲν τῷ ὄντι ὑπὸ τῆς ἰσχυρῆς ἐπιθυμίας νὰ λάβῃ τὸν λόγον περὶ τοῦ ἐξεταζομένου θέματος, δηλαδὴ τῆς δικαιοσύνης, προσπαθεῖται ὅμως, ὅτι δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ μετίσχη τῆς συζητήσεως, καὶ πᾶσαν

μετέρχεται μηχανήν, ὅπως ἀποφύγη δῆθεν τοῦτο¹. Ὁμοίως καὶ ὁ Φαῖδρος φαίνεται, ὅτι δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ ἀπαγγεῖλη λόγον περὶ τοῦ ἔρωτος. Ἄγονται δὲ καὶ τὰ δύο ταῦτα πρόσωπα σχεδὸν διὰ τῆς βίας ὑπὸ τοῦ Σωκράτους εἰς τὸ προσηκόντων τοῦ διαλόγου, ἐνθα ὕστερον, ἐνῶ ἐφαίνοντο ἔξ ἀρχῆς ἀδιάφοροι καὶ ξένοι πρὸς τὸ ὑπὸ συζήτησιν θέμα, καταλαμβάνουσιν οὗτοι, ὁ Θρασύμαχος καὶ ὁ Φαῖδρος, πρωτεύουσιν καὶ κυρίαρχον θέσιν.

Εἶναι τοῦτο ἐνδεικτικόν, χαρακτηρίζον ἐντονώτατα τὴν συγγραφικὴν τέχνην τοῦ Πλάτωνος καὶ παρέχον ἐν τι προσέτι δεῖγμα, ἐκφαίνον τὸν δραματικὸν χαρακτήρα τῶν διαλόγων αὐτοῦ καὶ ἀποκαλύπτει τὰς σχέσεις τοῦ φιλοσόφου πρὸς τοὺς τραγικοὺς ποιητάς. Ὡς δηλαδὴ ἐν ταῖς τραγωδίαις τῶν μεγάλων τραγικῶν ποιητῶν τὰ δρῶντα πρόσωπα, ἰδιαίτερα δὲ καὶ μάλιστα τὰ πρωταγωνιστοῦντα, ἔχουσι πολλὰ πρὸς ἀλλήλα κοινὰ χαρακτηριστικὰ στοιχεῖα, παρέχοντα τὸ μέτρον τῆς συγγενείας αὐτῶν καὶ πιστοῦντα τὴν κοινὴν κατάρτητά, οὕτω καὶ παρὰ τῷ Πλάτῳ μεταξὺ τῶν σπουδαιότερων προσώπων τῶν διαλόγων αὐτοῦ, οἷον ὡς ἐνταῦθα μεταξὺ τοῦ Θρασυμέχου καὶ τοῦ Φαῖδρου, ὑπάρχουσι πολλὰ κοινὰ χαρακτηριστικὰ στοιχεῖα, τὰ ὅποια ὑπομνησκουσιν ἀλλήλα καὶ προσδίδουσι τὸν κοινὸν δημιουργόν, τὸν αὐτὸν τουτέστι συγγραφέα.

Ὁ Σωκράτης ἐν τῷ « Φαῖδρῳ » ἐμυρινίζει τὸν ὁμιλητὴν αὐτοῦ Φαῖδρον προφρασιζόμενον, ὅτι δὲν ἐπιθυμεῖ δῆθεν νὰ διαπραγματευθῆι περὶ τοῦ ἔρωτος, διὰ τῶν ἐξῆς· « δεομένου δὲ λέγειν τοῦ τῶν λόγων ἔραστοῦ (δηλ. τοῦ Σωκράτους), ἐθροῦπιτω² (ὁ Φαῖδρος) ὡς δὴ οὐκ ἐπιθυμῶν λέγειν τελευτῶν δὲ ἐμελλε καὶ εἰ μὴ τις ἐκῶν ἀκούοι βία ἔρειν³, σὺ οὖν, ὦ Φαῖδρε, αὐτοῦ δεήθητι ὅπερ τάχα πάντως ποιήσει νῦν ἤδη ποιεῖν » (Φαῖδρ. 228c). Κατὰ τὸν αὐτὸν περίπου τρόπον, μεταχειριζό-

1. Καθ' ὅμοιον πρὸς τὸν δι' οὗ καὶ τὸν Θρασύμαχον τρόπον εἰσάγει ὁ Πλάτων καὶ τὸν Πρωταγόραν τὸν σοφιστὴν εἰς τὸν φερώνυμον διάλογον. Πρβλ. Πρωτ. 333e, 334a, 339de.

2. Κατωτέρω (ἐν 236e) ὁ Φαῖδρος ἀνταποδίδει εἰς τὸν Σωκράτη, προσποιούμενον καὶ αὐτὸν, ὅτι δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ εἴπῃ περὶ τοῦ ἔρωτος ἀλλὰ παρὰ τὰ λεχθέντα ὑπὸ τοῦ Φαῖδρου, τοὺς αὐτοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους ἤκουσεν εἰρωνικῶς λεγομένους ὑπὸ τοῦ Σωκράτους.

3. Ἐνῶ ὁ Φαῖδρος προσποιεῖται κατὰ τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ Σωκράτους ὅτι δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ εἴπῃ περὶ τοῦ ἔρωτος λόγον τινά, τῇ ἀληθείᾳ ὁμοῦς ἠπιθυμία αὐτοῦ νὰ εἴπῃ εἶναι τόσον ἰσχυρά, ὥστε καὶ εἰς τοὺς μὴ θέλοντας νὰ ἀκούσωσιν αὐτὸν θὰ ἀπήγγελε τὸν λόγον καὶ διὰ τῆς βίας.

μενος τὰς αὐτὰς σχεδὸν λέξεις, καὶ ἐν τῇ « Πολιτείᾳ » ὁ Σωκράτης εἰκονίζει τὸν Θρασύμαχον προσπορευόμενον, ὅτι δὲν θέλει δῆθεν νὰ μετασχηματισθῆται αὐτὸς τοῦ διαλόγου περὶ τοῦ ἐξεταζομένου προσβλήματος, καίπερ παρακαλούμενος καὶ πιεζόμενος, καθὼς ὑπὸ τοῦ Σωκράτους ὁ Φαίδρος, ὑπὸ τοῦ Γλαύκωνος καὶ τῶν ἄλλων παρόντων κατὰ τὸν διάλογον προσώπων· « *Ἐλπὼντος δὲ μιν* (δηλ. τοῦ Σωκράτους) *ταῦτα, ὃ τε Γλαύκων καὶ οἱ ἄλλοι ἐθέοντο αὐτοῦ (τοῦ Θρασυμάχου) μὴ ἄλλως ποιεῖν, καὶ ὁ Θρασύμαχος φανερός μὲν ἦν ἐπιθυμῶν εἰπεῖν, ἴν' εὐδοκμηθῆσιν, ἠγαθόμενος ἔχειν ἀπόκρισιν κυκκίλην· προσεποιεῖτο δὲ φιλονικεῖν πρὸς τὸ εἶναι τῶν ἀποκρινόμενων· τελευταίων δὲ συνεχώμασεν...* » (Πολ. 338a).

Ἡ χαρακτηριστικὸς ὡσαύτως τρόπος τοῦ Φαίδρου, ὁ ὁποῖος εἰκονίζεται προσέτι ὑπὸ τοῦ Σωκράτους ὡς κατεχόμενος ὑπὸ τῆς διαθέσεως καὶ βίαι ἔτι νὰ μετέλθῃ, ἵνα εἴπῃ τὸν λόγον αὐτοῦ, ἂν τις δὲν ἤκουεν αὐτὸν ἐκουσίως (« ...καὶ εἰ μὴ τις ἐκὼν ἀκούει βίᾳ ἐρεῖν... »), υπομιμνήσκει παρόμοιον τρόπον, τὸν ὁποῖον ὁ Μένελαος ἐν τῇ « Ἰφιγενείᾳ τῇ ἐν Αὐλίδι » τοῦ Εὐρυκίδου ἀπονέμει εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἀγαμέμνονα, ἀποβλέποντα διὰ πίσεως μηχανῆς καὶ σπινδαῖζοντα διὰ πίντων τῶν μέσων, ὅπως ἀναλίθῃ τὴν ἀρχὴν τῶν Ἑλλήνων, ἐνῶ ἐφαίνεται, ὅτι δὲν ἐπεδίωκε τοῦτο, διὰ τῶν ἐξῆς στίχων· « *οἶσθ'· ὅτι ἑσπινδαῖζεσθε ἄρχην Δαναῶναις πρὸς Ἴλιον, | τῷ δοκεῖν μὲν οὐχὶ χυρῆων, τῷ δὲ φούλεσθαι θέλιον, | ὡς ταπεινὸς ἦσθε, πίσεως δεξιᾶς προαθιγγάνων | καὶ θύρας ἔχων ἀκλήστους τῷ θέλοντι δημοτῶν | καὶ διδοῦς πρόσρηταιν ἐξῆς πᾶσι, καὶ μὴ τις θέλοι, | τοῖς τρόποις ζητῶν πρῖσθαι τὸ φιλότιμον ἐκ μέσου;* » (337 κξ.)¹.

Ἡ ὁμοιογένεια τοῦ Λυσίου ἐμφανίζεται τὸν ἔρωτα ὑπὸ ἀρνητικὴν μορφήν. Εἶναι κυρίως εἰπεῖν ὁ λόγος οὗτος ἐγκόμιον καὶ ἔπιανος τοῦ « μὴ ἐρωῶντος », ἐὰν ἠδύνατο τις δὲ νὰ εἴπῃ, ὅτι ὁ λόγος τοῦ Λυσίου ἐν τῷ

1. Περὶ τῶν ἄλλων ὁμοιοτήτων τοῦ Φαίδρου πρὸς τὸν Θρασύμαχον ἰδὲ κατωτέρω.

Ἐν τῇ « Ἰφιγενείᾳ τῇ ἐν Αὐλίδι » εἰς τοὺς στίχους « *μικαρες εἴ· μετρίως θεῶν | μετὰ τε σωφροσύνας μετέσχεον λέκτρων Ἀφροδίτας, | γυλανεῖα χαμηρόροι | μαριάδων οἰατρων, ... ἀπενίπαι νιν (τὸν μινικὸν ἔρωτα) ἀμετέρων, | Ἄκρη καλλίστα, θαλάμων, | εἴη δὲ μοι μετρία μὲν | χύρις, πῖθος δ' ὄσται, | καὶ μετέχοιμι τῆς Ἀφροδίτης, πολλὰν δ' ἀποθνήσκω* » (313 κξ.) ἐπιρροαίαι ἀπὸ τῆς ἐξῆς περὶ τοῦ ἔρωτος λόγου τοῦ Πλάτωνος· « Ὁ δὲ ὁμοῦς ἔρωτος πέ-

«Φαίδρω» ὡς ἔπαινος τοῦ μὴ ἐρωῶντος προσφέρεται τρόπον τινά ὡς προέκτασις καὶ ὡς ἐν προσθήκης μέρει τῶν πρώτων λόγων τῶν ἀπαγγελλομένων ἐν τῷ «Συμπόσιῳ», ὑπὸ τῶν ὁποίων κυρίως ἐπαινεῖται ὑπὸ τὰ ποικίλα αὐτοῦ σχήματα ὁ ἔρωσ. Ἄλλὰ ἡ προέκτασις αὕτη τῶν ἐπαινῶν τοῦ ἔρωτος διὰ τοῦ λόγου τοῦ Λυσίου γίνεται κατὰ τρόπον ἀρνητικόν· διότι δὲν ἐπαινεῖται ὁ ἔρωσ αὐτὸς καθ' αὐτόν, ἀλλὰ ὁ μὴ ἐρωῶν ὡς ἀντίθεσις τοῦ ἐρωῶντος καὶ τοῦ ἔρωτος αὐτοῦ.

Ὁ ἔρωσ διὰ τοῦ λόγου τοῦ Λυσίου παρέχεται τῇ ἀληθείᾳ ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐλέχθη, ὑπὸ μορφὴν ἀρνητικὴν. Παρέχεται δηλαδὴ ὡς ἀντίθεσις πρὸς τὴν σωφροσύνην, ὡς ἀμέλεια τῶν οἰκειῶν καὶ ἀφροντιστία τῶν κοινῶν, ὡς ἀρνησις καθόλου πάντων ἐκείνων, τὰ ὅποια προσιδιάζουσιν εἰς τὸν μὴ ἐραστήν, ὁ ὁποῖος εἶναι ἢ ἀντίθεσις τοῦ ἐραστοῦ. Εἰκονίζεται πρὸς τούτοις ὁ ἐραστής ὡς ἀποβλέπων εἰς τὴν ἀπομόνωσιν καὶ τὴν κατὰ μόνας διαβίωσιν τοῦ ἐρωμένου, ἵνα οὗτος κρατῆται μακρὰν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων καὶ μὴ καρπῶται ἐκ τῆς μετ' αὐτῶν ὀμιλίας ὠφέλειάν τινα. Ἡ τοιαύτη ἀπομόνωσις τοῦ ἐρωμένου κατὰ τὴν δικαίῃ ἐπιθυμίαν τοῦ ἐραστοῦ, ἕπως οὗτος ἐμφανίζεται ἐν τῷ λόγῳ τοῦ Λυσίου, εἶναι βεβαίως ἀντίθετος καὶ παντελῶς ξένη πρὸς τὸν κατὰ τὸ Πλατωνικὸν καὶ τὸ Ἑλληνικὸν καθόλου ἰδεῶδες ρυθμιζόμενον τρόπον τοῦ βίου, συμφώνως πρὸς τὸν ὁποῖον ἢ παιδεία καὶ ἢ μάθησις εἶναι προῖόντα τῆς πρὸς ἀλλήλους ὀμιλίας τῶν ἀνθρώπων¹· διότι ὁ ἔρωσ λαμβάνεται παρὰ τῷ Πλάτωνι ὡς παιδευτικὸν κυρίως μέσον καὶ ὡς ἀγώνισμα λόγων πρὸς ἀποκάλυψιν τῆς ἀληθείας, διὸ καὶ συνάπτει ὁ Πλάτων αὐτὸν πρὸς τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὴν πορείαν τῆς ψυχῆς πρὸς τὸν κόσμον τοῦ ὄντος ὄντος.

Τὸν ἀρνητικὸν καθόλου χαρακτῆρα τοῦ λόγου τοῦ Λυσίου, τὰ ἀρνητικὰ τουτέστι τοῦ λόγου τούτου στοιχεῖα, τὰ ὅποια ὁ Φαίδρος καθώρισεν ἀπ' ἀρχῆς τοῦ διαλόγου πρὸς τὸν Σωκράτη διὰ τῆς φράσεως «λέγει... ὡς χαριστέον μὴ ἐρωῶντι μᾶλλον ἢ ἐρωῶντι» (Φαίδρ. 227c), ἐπεκτείνει ὁ Σωκράτης, ὡς εἰς συντονισμόν ἑαυτοῦ πρὸς τὰ

φουκε κοσμίον τε καὶ καλοῦ σωφρονέως τε καὶ μουσικῶς ἐρῶν; — Καὶ μᾶλα, ἢ δ' ὅς. — Οὐδὲν ἄρα προσιστέον μινικὸν οὐδὲ ξυγγενὲς ἀκολασίας τῷ ὀρθῷ ἔρωτι; — Οὐ προσιστέον. — Οὐ προσιστέον ἄρα αὕτη ἢ ἡδονὴ (δηλ. ἢ πρὸς τὰ ἀφροδίσια), οὐδὲ κοινωνητέον αὐτῆς ἐραστῇ τε καὶ παιδικοῖς ὀρθῶς ἐρωῶσι τε καὶ ἐρωμένοις; • (Πολ. 403ab).

Εἶναι καὶ ταῦτα δηλωτικὰ τῆς συγγενείας τοῦ Πλάτωνος καὶ τῶν στενῶν αὐτοῦ σχέσεων πρὸς τοὺς τραγικοὺς ποιητάς, μάλιστα δὲ τὸν Εὐριπίδην.

1. Ἴδὲ καὶ ἀνωτέρω.

στοιχεῖα τοῦ Ἀρσίου λόγου, καὶ εἰς ἐαυτὸν ἀπονέμων εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἰδιότητας ἀρνητικὰς μᾶλλον ἢ θετικὰς (πένης μᾶλλον ἢ πλούσιος, πρεσβύτερος ἢ νεότερος) « Ὁ γυναιῖος, εἴθε γράφειεν ὡς χοῆ (δηλ. χαρίζεσθαι) μᾶλλον ἢ πλουσίω, καὶ πρεσβύτερω ἢ νεώτερω, καὶ ὅσα ἄλλα ἐμοὶ τε πρόσφασι καὶ τοῖς πολλοῖς ἡμῶν » (Φαίδρ. 227cd).

Ἡ ἀντιθετικὴ αὐτῆ ἐξεικόνισις τῆς προσωπικότητος τοῦ Σωκράτους, τὴν ὁποῖαν αὐτὸς αὐτὸς κατασκευάζει, λέγων κατὰ τρόπον εἰρωνικόν, ὅτι ἰσχυρότερον θὰ ἦτο νὰ γράφῃ ὁ Ἀρσίος, ὅτι ὁ ἐρωώμενος πρέπει νὰ χαρίζεται καὶ εἰς τὸν πένητα καὶ εἰς τὸν γέροντα, παρεχόμενη ὡς χαρισματικὴ ἰδιότης τῆς προσωπικότητος αὐτοῦ, ἀξίας νὰ τύχῃ κατὰ τὴν ἴδιαν αὐτοῦ εὐχὴν τῆς προτιμήσεως τοῦ ἐρωώμενου, ὁ ὁποῖος πρέπει κατὰ τὸν Ἀρσίου λόγον νὰ χαρίζεται εἰς τὸν μὴ ἐρωαστὴν, ὑπόκειται ἐν τῷ « Συμποσίω », ἐν τῷ ὁποίῳ ὁ Σωκράτης ἐκαινεῖται ὑπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου καὶ σκυρομαρτῖα δι' εἰκόνας, αἱ ὁποῖαι φιλοτεχνοῦνται διὰ στοιχείων ἀντιθετικῶν. Τὴν διὰ τῶν ἀντιθέτων δὲ σύνθεσιν καὶ τὸ παραδόξον τῆς προσωπικότητος τοῦ Σωκράτους παρέχει ὁ Ἀλκιβιάδης εὐθύς ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ἐκαινετικοῦ λόγου, τὸν ὁποῖον ἀπήγγειλε πρὸς ἔκαινον τοῦ Σωκράτους, διὰ τῆς λέξεως « ἀτοκία », ὡς περιληπτικῆς καὶ εἰκονίζουσης ἐναργέστατα τὸ πρόσωπον τοῦ Σωκράτους' « οὐ γὰρ τι ῥόδιον τὴν σὴν ἀτοκίαν ὡδ' ἔχοντι εὐλόπως καὶ ἐργετῆς καταριθμησά » (Συμπ. 215a). Ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης εἶναι πρόσωπον παντελῶς καὶ ἐκ διαμέτρου ἀντίθετον¹ πρὸς τὸν Σωκράτη, χρησιμοποιούμενον ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος διὰ τῶν προσνευομένων εἰς αὐτὸν ἀντιθέτων τῶν τοῦ Σωκράτους ἰδιοτήτων πρὸς διαφώτισιν καὶ ἔξαρσιν καὶ ἀποκαλύψιν τῆς προσωπικότητος τοῦ Σωκράτους.

Ὁ ἐπαινος τοῦ Σωκράτους γίνεται ὑπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου, ὡς λέγει αὐτὸς, δι' εἰκόνας ἀντιθετικῶν οὐχὶ ἕνεκα τοῦ γελοίου, ἀλλὰ χάριν τῆς

1. Ἡ ἀντίθεσις τοῦ προσώπου τοῦ Ἀλκιβιάδου πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ Σωκράτους ἐν τῷ « Συμποσίῳ » βοηθεῖ μάλιστα εἰς τὴν διαφώτισιν τοῦ Σωκράτους καὶ ἐκείρει αὐτὸν διὰ τρόπον ὁμοίον πρὸς ἐκείνον, τὸν ὁποῖον μεταχειρίζεται ὁ Πλάτων καὶ ὡς πρὸς τὰ « πράγματα », εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ἰσχυρῶν κατὰ τὰ ἀνωτέρω λεγόμενα ὁρμάται ἀπὸ δύο ἀντιθέτων « ὁποθέσεων ». Ἐν ἀποκαλυφθῆ ἢ ἀλήθεια καὶ τὸ ψεῦδος αὐτῶν. Καὶ τὸ λεγόμενον δὲ ὑπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου, ὅτι ὁ ἐπαινος τοῦ Σωκράτους γίνεται δι' εἰκόνας « πρὸ ἀληθείας ἕνεκα » ὁποδηλοῖ, ὅτι ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Σωκράτους, ὡς θὰ εἰδῶμεν αὐτὸν ὁ Ἀλκιβιάδης, θὰ ἀποκαλυφθῆ ἢ ἀλήθεια τοῦ ἔρωτος, ἐνθ' ὁ Ἀλκιβιάδης τὸναντίον παρέχει διὰ τῶν πρᾶξεων καὶ τοῦ καθόλου βίου αὐτοῦ τὸ ψεῦδος τοῦ ἔρωτος.

ἀληθείας. Ἡ εἰκὼν τοῦ Σωκράτους, ὅποιαν παρέχει αὐτὴν ὁ Ἀλκιβιάδης, εἶναι ἢ φαινομενικὴ ὄψις, ἢ ψευδὴς δηλαδὴ ὄψις, τοῦ Σωκράτους (καὶ τοῦτο σημαίνει ἡ λέξις εἰκὼν, τούτεστι τὸ φαινόμενον, τὸ μὴ εἶναι), ὅ,τι δὲ δὲν φαίνεται κατάκειται εἰς τὸ βάθος κεκαλυμμένον καὶ ἀόρατον, ἢ δὲ ἀποκάλυψις αὐτοῦ γίνεται διὰ διανοιξέως, καὶ εἶναι τοῦτο τὸ διανοιγόμενον καὶ προαγόμενον εἰς τὸ φῶς ἢ ἀληθινὴ ὑπόστασις τοῦ Σωκράτους.

Ὁ Σωκράτης λοιπὸν εἶναι κατὰ τὸν Ἀλκιβιάδην ὁμοιότατος πρὸς τοὺς σιληνοὺς, τοὺς καίτημένους ἐν τοῖς ἐργαστηρίοις τῶν γλυπτῶν, τοὺς ὁποίους κατασκευάζουσιν οἱ τεχνῖται κρατοῦντας σύριγγας ἢ αὐλοῦς. Τὰ σιληνόμορφα ὅμως ταῦτα κατασκευάσματα, ὅταν διανοιχθῶσιν εἰς δύο, ἀποκαλύπτουσιν ἔχοντα ἔσωθεν ἀγάλματα θεῶν. Ὁμοιάζει δὲ ὁ Σωκράτης καὶ πρὸς τὸν σάτυρον Μαρσύαν. Εἶναι προσέτι οὗτος ὕβριστής, ἀλλ' ἄμμι καὶ ἀθλητὴς πολὺ θαυμασιώτερος τοῦ Μαρσύου. Ὅταν δηλαδὴ ἀκούῃ τις τὸν Σωκράτη, ἢ αὐτὸν λέγοντα ἢ ἄλλον ἐκφωνοῦντα λόγους τοῦ Σωκράτους, πάντες οἱ ἀκούοντες, εἴτε γυνὴ τις εἴτε ἀνὴρ εἴτε ἔρσηβος, ἴστανται ἐκπληκτοὶ καὶ κυριαρχοῦνται κατεχόμενοι ὑπὸ τῶν λόγων αὐτοῦ. Ὁ Σωκράτης πρὸς τοῦτους διαίκεται ἐρωτικῶς πρὸς τοὺς ὄρατους καὶ πάντοτε μετὰ τούτων ἀναστρέφεται καὶ ἐκπλήττεται ὑπ' αὐτῶν. Συνάμα ὅμως ἀγνοεῖ τὰ πάντα καὶ οὐδὲν γνωρίζει, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ αὐτοῦ σχήματος. Οὕτω περιβάλλεται οὗτος ἐξωτερικῶς μορφήν γεγλυμμένου σιληνοῦ, ὁ ὁποῖος μετὰ τοῦ σατύρου προσωποποιεῖ τὴν ἐρωτικὴν μανίαν τῆς ἡδονῆς. Ἀλλὰ διανοιχθεὶς ὁ Σωκράτης ἔσωθεν ἀποδεικνύεται πλήρης σωφροσύνης καὶ ἀνδρείας καὶ φρονήσεως καὶ καρτερίας, γέμων δηλαδὴ ἰδιοτήτων ἀντιθέτων πρὸς τὰς ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ αὐτοῦ σχήματος φαινομένας, πρὸς τὰς ὁποίας ὁ Ἀλκιβιάδης, καίπερ καταφρονηθεὶς ὑπὸ τοῦ Σωκράτους, διαίκεται μετὰ θαυμασμοῦ, διότι ἐνόμιζεν, ὅτι οὐδέποτε θὰ εὔρη ἀνθρώπον ἔχοντα κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν αὐτοῦ ἐμφάνειαν τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα ἀγάλματα ἀρετῆς.

Ὁ Ἀλκιβιάδης εἰκονίζων τὸν Σωκράτη παρέχει καὶ τὴν ἴδιαν αὐτοῦ εἰκόνα, ἢ ὅποια εἶναι παντελῶς ἀντίθετος πρὸς τὴν τοῦ Σωκράτους. Οὕτως ὅμως ὁ Ἀλκιβιάδης διὰ τῆς ἀντιθέσεως ἑαυτοῦ πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ Σωκράτους ἐπιτυγχάνει τὴν φωτιστὴν ζωηρῶς καὶ ἀποκάλυψιν καὶ τὰ δύο πρόσωπα, καὶ τὸν Σωκράτη δηλαδὴ καὶ ἑαυτόν. Ἡ καρτερία τοῦ Σωκράτους, ἢ ὅποια ὑπάρχει ὡς χαρακτηριστικὴ ἰδιότης αὐτοῦ ἐν παντὶ τοῦ βίου, ἀντιτίθεται πρὸς τὰ παρὰ τῷ Ἀλκιβιάδῃ συμβαλόντα, ὁ ὁποῖος ἀπέθετε τὴν καρτερίαν αὐτοῦ, ὡς ἴσως ἀναστρέ-

φρετο μετά τοῦ Σωκράτους, καί ἔπιασεν ἀκριβῶς τοὺς λόγους τοῦ Σωκράτους πολὺ περισσότερα ἢ αἱ καρδιανοὶ οὐκ ἔβουλον, διότι ἡ καρδία αὐτοῦ ἐπήδα καὶ πολλὰ ἐξέφραξεν αὐτὸς δόκρως. «καὶ ἔτι γε νῦν ξύνοιδ' ἑμαυτῷ, ὅτι εἰ ἐθέλοιμι παρέχειν τὰ ὅσα, οὐκ ἂν καρτερήσαιμι, ἀλλὰ ταῦτά ἂν πάσχοιμι» (Συμπ. 216a).

Ἡ ἀντίθεσις τοῦ Σωκράτους πρὸς τὸν Ἀλκιβιάδην παρέχουσα, ὡς καὶ ἀνωτέρω εἶπον, λαμπρὸν φωτισμὸν πρὸς δήλωσιν καὶ ἀποκάλυψιν τῆς φύσεως ἐκατέρου τῶν προσώπων τούτων, γίνεται καὶ διὰ τῶν λαγομένων ὑπὸ τοῦ Σωκράτους αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἀλκιβιάδην, ὅτι ἔχει ἐν ἑαυτῷ ἑσωτερικῶς κίλλος ἄπειρον, τὸ ὁποῖον ὑπερέχει πλείστον τῆς ἑξωτερικῆς τοῦ Ἀλκιβιάδου εὐμορφίας καὶ ὑπερβιάλλει αὐτήν. «ἀμήχανόν τοι κίλλος δριμύτης ἂν ἔμοι καὶ τῆς παρὰ σοὶ εὐμορφίας πύμολον διαφύρον» (Συμπ. 218e). Ταῦτα δὲ λέγονται ὑπὸ τοῦ Σωκράτους ἀποβλέποντος εἰς τὸ ἑσωτερικὸν κίλλος τοῦ Ἀλκιβιάδου, ὃ ὁποῖος ἐνόμιζεν, ὅτι ἕνεκα τούτου ἔχει τινὰ ἀξίαν, ἐνῶ ὁ Σωκράτης τοῦναντίον καταφρόνησεν καὶ κατεγέλασεν αὐτόν. «κοιήσαντος δὲ δὴ ταῦτα ἑμοῦ οὐτως τοσοῦτον περιεγένετό τε καὶ καταφρόνησεν καὶ κατεγέλασεν τῆς ἡμῆς ὄρας καὶ ἴβρισεν' καὶ περὶ ἐκείνῳ γε ἴμην τι εἶναι, ὃ ἄνδρες δικασταί' δικασταί γάρ ἴστε τῆς Σωκράτους ὑπερμορφίας» (Συμπ. 219e)¹. Πρὸς τὸ ἑσωτερικὸν τοῦτο κίλλος ἀποβλέπων, Ἀλκιβιάδην, εἰς ἐπιχει-

1. Τὴν καταφρόνησιν τοῦ Σωκράτους πρὸς τὰ ἑσωτερικὰ ἀγαθὰ, ὡς εἶναι τὸ ἑσωτερικὸν κίλλος τοῦ σώματος, θὰ παρατηρήσῃ τις καὶ πρὸς πάντα καθάλου τὰ «ἀνθρώπινα», πρὸς τὰ ὁποῖα προσβλέπει ὁ Σωκράτης μετὰ πλείστης περιφρονησεως καὶ νουμίζει ταῦτα ἀνάξια «μεγάλης σπουδῆς», ὡς μὴ δηλοῦντα τὸ ἐν εὐστατεῖς ἐνοχίαρχον ἀγαθὸν καὶ κακὸν καὶ ὡς παρέχοντα ἐμποδίων εἰς τὸ «βουλεύεσθαι». Περὶ βλ. Πολ. 601a-d «λέγει μου ὁ νόμος ὅτι κίλλιστον ἔτι μάλιστα ἡουχίαν ἄγειν ἐν ταῖς συμφοραῖς καὶ μὴ ἀγανακτεῖν, ὡς οὔτε δήλου ὄντος τοῦ ἀγαθοῦ τε καὶ κακοῦ τῶν τοιούτων, οὔτε εἰς τὸ πρόσθεν οὐδὲν προσβαῖνον τῷ χαλεπῶς φέροντι, οὔτε τι τῶν ἀνθρωπίνων ἀξίων ὄν μεγάλῃ σπουδῆς, ὃ τι δεῖ ἐν αὐτοῖς ὅσα τάχιστα παραγίνεσθαι ἡμῖν, τοῦτο ἐμποδίων γινώμενον τὸ λυσιτελεῖν. — Τίνοι, ἢ δ' ὅς, λέγεις; — Τῷ βουλεύεσθαι... — Ὁρθότατα γοῦν ἂν τις, ἔφη, πρὸς τὰς τύχαις οὕτως προσηρέσσοιτο». — Ὁ λόγος ἐνταῦθα εἶναι κυρίως περὶ τῶν συμφορῶν καὶ τῶν τοχῶν, τὰς ὁποῖας οἱ ἄνθρωποι κατὰ τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος κρῖται νὰ φέρωσιν ἡσυχῶς, ὡς αἰδήλου ὄντος τοῦ ἐν αὐταῖς ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ. Αἱ συμφοραὶ καὶ αἱ τύχαι εἶναι γεγονότα ἑσωτερικὰ, ἔξω τῆς φυσικῆς ἰδιωματικῆς τοῦ ἀνθρώπου, εἶναι συμβεβηκότα, τὰ ὁποῖα δὲν δύνανται νὰ ἐπιδρῶσιν καλῶς ἢ κακῶς ἐπὶ τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου. Εἶναι ἄρα ἄνευ πολλῆς ἀξίας καὶ ἀνάξια «μεγάλῃ σπουδῆς», τοιοῦτον δὲ εἶναι καὶ τὸ ἑσωτερικὸν κίλλος κατὰ τὴν ἀναγνωρίσιν τοῦ Ἀλκιβιάδου. Περὶ βλ. καὶ Πολ. 398a, 399ab, Νόμ. 803b κτλ.

ρήσης, λέγει ὁ Σωκράτης, νὰ μεταλάβῃς αὐτοῦ καὶ νὰ ἀνταλλάξῃς τὸ ἴδιον σοῦ ἐξωτερικὸν κάλλος ἀντὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ κάλλους ἐμοῦ, θὰ ἔχῃς τότε ἐν νῶ νὰ πλεονεκτῆς ἐμοῦ καὶ νὰ ὑπερέχῃς παρὰ πολὺ καὶ θὰ ἐπιδιώξῃς νὰ ἀποκτήσῃς ἀντὶ τοῦ φαινομενικοῦ ἐξωτερικοῦ καλοῦ, τοῦ μὴ ἔχοντος μηδεμίαν ἀξίαν, τὰ ἀληθινὰ καλὰ τὰ βέβαια καὶ ὄντως ὄντα, ἀνταλλάσσων χαλκῶ καὶ κίβδηλα πράγματα ἀντὶ τῶν χρυσῶν καὶ γνησίων. Τὸ καλὸν τοῦτο εἶναι τὸ ἐσωτερικὸν κάλλος, περὶ τοῦ ὁποίου ὁ Σωκράτης εὐχεται ἐν τῷ «Φαίδρῳ» εἰς τοὺς θεοὺς, ὅπως παρᾶσχωσιν εἰς αὐτὸν ὡς χρυσὸν θεῖον τῆς ψυχῆς ἀντὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀνθρώπινου χρυσοῦ.

Τὰ περὶ τῆς «ἀτοπίας» τοῦ Σωκράτους λεχθέντα ὑπὸ τοῦ Ἄλκιβιάδου ἐν ἀρχῇ τοῦ ἐπαινετικοῦ λόγου αὐτοῦ εἶναι καὶ αἱ τελευταῖαι ἐπαινετικαὶ λέξεις τοῦ Ἄλκιβιάδου, κλείοντος τὸν ἐπαινον τοῦ Σωκράτους (221d). Καὶ ὡς πρὸς μὲν τὰ ἄλλα «ἐπιτηδεύματα», τὰ πολλὰ καὶ θαυμάσια, διὰ τὰ ὁποῖα εἶναι ἀξίος μεγάλου ἐπαίνου ὁ Σωκράτης, τοιαῦτα θὰ ἠδύνατό τις νὰ εἴπῃ καὶ περὶ ἄλλου τινός, ἀλλὰ τὸ μὴ ἀνῆκον εἰς οὐδένα τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, μήτε τῶν παλαιῶν μήτε τῶν συγχρόνων, τοῦτο εἶναι τὸ ἀξίον παντὸς θαυμασμοῦ. Εἶναι δὲ τοῦτο ἡ «ἀτοπία», ἡ ἰδιόζουσα μόνον εἰς τὸν Σωκράτη, διὰ τὴν ὁποίαν πρὸς μόνους τοὺς σιληνοὺς καὶ σατύρους δύναται τις νὰ προσομοιάσῃ τοῦτον, αὐτὸν καὶ τοὺς λόγους αὐτοῦ, πρὸς ἄνθρωπον δὲ οὐδένα. Καὶ οἱ λόγοι τοῦ Σωκράτους — ὅπερ παρέλιπε νὰ εἴπῃ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ὁ Ἄλκιβιάδης — εἶναι ὁμοιότατοι, καθὼς καὶ τὸ ὅλον ἐξωτερικὸν αὐτοῦ σχῆμα, πρὸς τὰ σιληνόμορφα κατασκευάσματα τῶν γλυπτῶν, τὰ ὁποῖα διανοιγόμενα ἀποφαινοῦσιν ὠριμώτατα ἀγάλματα. Οἱ λόγοι δηλαδὴ τοῦ Σωκράτους, ἐπειδὴ φοροῦσιν ἐξωτερικῶς ὀνόματα καὶ ῥήματα τοιαῦτα, ὁποῖα εἶναι ἡ δορὰ σατύρου τινός ὕβριστοῦ, ἀναφερόμενοι συνεχῶς εἰς ὄνους κανθηλίους, εἰς χαλκεῖς καὶ σκυτοτόμους καὶ βυρσοδέψας, φαίνεται δέ, ὅτι ἀσχολοῦνται οἱ λόγοι οὗτοι πάντοτε περὶ τὰ αὐτὰ διὰ τῶν αὐτῶν λέξεων, ἀκούμενοι τὰ πρῶτον φαίνονται τόσον γελοῖοι, ὥστε πᾶς ἀνόητος καὶ ἄπειρος ἄνθρωπος θὰ καταγελᾷ αὐτοὺς καὶ θὰ θεωρήσῃ ὡς μηδενὸς ἀξίους. Διανοίγων τις ὅμως τοὺς λόγους τούτους τοῦ Σωκράτους καὶ εἰσχωρῶν εἰς τὸ βάθος αὐτῶν, κατὰ πρῶτον μὲν θὰ ἀποκαλύψῃ, ὅτι μόνον οὗτοι οἱ λόγοι ἔχουσιν ἐσωτερικῶς νοῦν, ἔπειτα δὲ θὰ ἀποδειχθῶσιν οὗτοι ὡς θεϊότατοι καὶ ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς πλεῖστα ἀγάλματα ἀρετῆς καὶ κατατείνοντες πρὸς πᾶν ὅ,τι μέλλων τις νὰ ἀποβῆ κυλὸς καὶ ἀγαθὸς πρέπει νὰ ἐπισκοπῇ (221d - 222a) ¹.

1. Τὰ λεγόμενα ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ Ἄλκιβιάδου περὶ τῶν λόγων τοῦ Σω-

Ἐπαινος λοιπὸν καὶ ἀνάμνησις συμμείξεις δηλαδή καὶ σύνθεσις δύο ἀντιθέτων κατὰ τὰ λεγόμενα ὑπ' αὐτοῦ, εἶναι ὁ λόγος τοῦ Ἀλκιβιάδου περὶ τοῦ Σωκράτους ἐν τῷ « Συμπόσιῳ »· « Ταῦτ' ἐστίν, ὦ ἄνδρες, ἃ ἐγὼ Σωκράτη ἐπαινῶ καὶ ἃ ἡ μέφομαι συμμείξεις ὑμῖν εἶπον ἃ με ἕβρισαν » (222a).

Ὁ Σωκράτης ἐπομένως εἶναι κατὰ τὸν Ἀλκιβιάδην ὁ σιληνός, ὁ ὁποῖος διακαυχόμενος εἰς τὴν ἐκφάνει ἀγέλιματα θεῶν. Ταύτην ὅμως τὴν κατὰ βίβητος ἀρετὴν τοῦ Σωκράτους, τὰ ἐν τῷ βίβητι τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ἐναποκαίμενα ἀγέλιματα ἀρετῆς, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ σιληνωδες ἔξωτερικὸν σχῆμα, θὰ δυσκοίνη καὶ θὰ ἀποκαλύφῃ μόνον ὁ ἔμπειρος ἀνθρώπος καὶ ἄκείνος, ὁ ὁποῖος θὰ ἐπιχειρήσῃ νὰ ἀσχημονήσῃ κατ' αὐτοῦ, ὅπως ἔπραξεν ὁ Ἀλκιβιάδης.

Οὕτως ὁ Σωκράτης εἰκονίζεται ὑπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἐν τῷ « Συμπόσιῳ » διὰ στοιχείων ἀντιθετικῶν ἀντιθετικῶν πρὸς τε ἑαυτὸν καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην αὐτόν. Κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ὁ Λυσιακὸς λόγος ἐν τῷ « Φαίδρῳ », μετὰ τοῦ πρώτου λόγου τοῦ Σωκράτους, ἀποκαλύπτει τὴν ἀρνητικὴν κυρίως μορφήν τοῦ ἔρωτος, εἶναι ἡ ἀντίθεσις πρὸς τὸν δεῦτερον λόγον τοῦ Σωκράτους - ἀντίθεσις ὅμως, ἡ ὁποία παρέχει τὰ βασικὰ καὶ κύρια στοιχεῖα τῆς συνθέσεως τοῦ δευτέρου λόγου, ἀκριβῶς ὅπως τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀλκιβιάδου διὰ τῆς ἀντιθέσεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Σωκράτη παρέσχεεν εἰς τὸν Πλάτωνα τὰ κύρια στοιχεῖα πρὸς ἔξελξιν τῆς προσωπικότητος τοῦ Σωκράτους. Ὁ ὡς Λυσιακὸς φερόμενος λόγος, ὑπάρχων μετὰ τοῦ πρώτου λόγου τοῦ Σωκράτους ὡς ἀντίθεσις πρὸς τὸν δεῦτερον λόγον αὐτοῦ, τὴν καλινωδίαν, καθὼς ἡ ἀντίθεσις τοῦ Ἀλκιβιάδου καὶ τοῦ Σωκράτους ἐν τῷ « Συμπόσιῳ », παρέχεται ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος οὐνεὶ ὡς ἕβριστὴς τοῦ ἔρωτος καὶ ὡς διαπράξας ἀμάρτημα¹ περὶ τοῦτον. Κρύπτονται ὅμως ἐν τῷ βίβητι τοῦ λόγου τοῦ-

κράτους ὡς μόνον ταύτων ἔχόντων ἐν ἑαυτοῖς νόον καὶ ἐμφαινόντων ἀγέλιματα ἀρετῆς εἰς ἑκείνον, ὁ ὁποῖος διανοίγει αὐτοῦς, καὶ τεινόντων εἰς κίον, ὥστε νὰ ἀποβῇ τις, ἔξελξιν τὰ πράγματα κατὰ τὸ προσηκόν μέτρον, καλῶς κἀγαθός, ἀπομνησκαῖται τὰ περὶ τῆς ρητορικῆς, ὡς ἀποβλεπούσης εἰς τὸ γυμνασθῆαι, καὶ τῆς φιλοσοφίας, ἔχουσης ὡς σκοπὸν τὸ εἶναι, λεγόμενα ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει τοῦ « Φαίδρου », ἐν τῷ « Γοργίᾳ » καὶ ἄλλοις Πλατωνικοῖς διαλόγοις. Ἴδὲ καὶ κατωτέρω.

1. Περὶ τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ Σωκράτους ἐν « Φαίδρῳ » (222b) πρὸς τῆς διαπραχθείσης κατὰ τοῦ ἔρωτος ἀμαρτίας ὑπὸ τῶν δύο πρώτων λόγων, τοῦ Λυσιακοῦ καὶ τοῦ πρώτου Σωκρατικοῦ· « Ὅτι ἐπὶ ὑπὸ γε Λυσίου, οὐδὲ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ λόγου, ὡς διὰ τοῦ ἑμοῦ ἀτόματος καταπραγμακωθέντος ὑπὸ αὐτοῦ ἔλγθη. εἰ δ' ἐστίν, ὥσπερ οὐκ ἔστι, θεός ἢ τι θεῖον ὃ ἔβριος, οὐδὲν ἔν κακὸν εἶη,

του και τὰ στοιχεῖα πρὸς σύνθεσιν τοῦ ἑπαίνου τοῦ ἀληθινοῦ ἔρωτος, τὰ ὁποῖα θὰ ἀποκαλύψῃ μόνον ὁ Σωκράτης, καθὼς τὸν Σωκράτη θὰ ἀποκαλύψῃ μόνον ὁ Ἀλκιβιάδης. Ὁ ἔρωτος, λέγεται ἐν τῷ Λυσιακῷ λόγῳ, εἶναι μανία καὶ νόσος. Ναι, θὰ εἴπῃ βραδύτερον καὶ ὁ Σωκράτης, ὁ ἔρωτος εἶναι τῷ ὄντι μανία — μανία ὅμως οὐχὶ ἀνθρωπίνη, ἀλλὰ θεία, ἡ ὁποία ξεκαλλάσσοις τὰ ἀνθρώπινα μετατάσσει αὐτὰ καὶ μεθίστησιν εἰς τὰ θεῖα· εἶναι δὲ πρὸς τούτοις ἡ μανία ἡ παρέχουσα εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὰ μέγιστα τῶν ἀγαθῶν, δῶρημα οὐσα καὶ αὐτὴ τῶν θεῶν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους!

τὸ δὲ λόγῳ τῷ γῶν δὴ περὶ αὐτοῦ εἰπέτην ὡς τοιαύτου ὄντος· ταύτη τε οὖν ἡμαρτανύτην περὶ τὸν ἔρωτα, ἔτι τε ἡ εὐθήθεια αὐτοῖν πάνυ ἀστεία, τὸ μηδὲν ἄγχι λέγοντα μηδὲ ἀληθῆς σεμνίνεσθαι ὡς τι ὄντα, εἰ ἄρα ἀνθρωπίσκους τινας ἐξαπατήσαντε πῶδακμίσετον ἐν αὐτοῖς». Πρὸβλ. καὶ 242c, ἔνθα ὁ Σωκράτης λέγει, ὅτι ἀναγνωρίζων τὸ ἁμάρτημα αὐτοῦ περὶ τὸν ἔρωτα, τὸ ὁποῖον διῶτραξεν ἀπαγγέλλας τὸν πρῶτον λόγον αὐτοῦ, ἐροβεῖται μήπως κατὰ τοὺς στίχους τοῦ Ἰβύκου ἁμαρτήσας πρὸς τοὺς θεοὺς τύχη τιμῆς παρὰ τοῖς ἀνθρώποις. Κατωτέρω ὅμως ὁ Σωκράτης θὰ εἴπῃ ἀντιθέτως, ὅτι καὶ οἱ λόγοι καὶ αἱ πράξεις αὐτοῦ θὰ γίνονται κεχαρισμένως εἰς τοὺς θεοὺς, οὐχὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἵνα μὴ ἁμαρτάνῃ εἰς ἐκείνους.

Τὸ βλασφημικὸν δὲ ἁμάρτημα τοῦ λόγου τοῦ Λυσίου παρέχουσι κατὰ κύριον λόγον τὸ ἄτεχνον αὐτοῦ καὶ ἡ ἀγνοία τῆς ἀληθείας. Πρὸβλ. Φαῖδρ. 262c-e «Λόγων ἄρα τέχνην, ὡ ἴταίρε, ὃ τὴν ἀλήθειαν μὴ εἰδώς, δόξας δὲ τεθηρευκώς, γελοῖαν τινά, ὡς εἶπαι, καὶ ἄτεχνον παρέξεται... τί δὴ οὖν οὗτος ἁμαρτάνει καὶ ἄτεχνον ποιεῖ, λυκτεόν».

1. Τῆς θείας μανίας ὁ Πλάτων διακρίνει τέσσαρα μέρη, ἀναφέροντων ἑκαστον τούτων εἰς θεὸν τινα, τὴν *μουσικὴν* εἰς τὸν Ἀπόλλωνα, τὴν *τελεστικὴν* εἰς τὸν Διόνυσον, τὴν *ποιητικὴν* εἰς τὰς Μοῦσας, τὴν δὲ τετάρτην, τὴν *ἔρωτικὴν μανίαν*, εἰς τὴν Ἀφροδίτην καὶ τὸν ἔρωτα (Φαῖδρ. 265b). Ἡ ἔρωτικὴ μανία εἶναι ἡ ὑπερέχουσα τῶν ἄλλων καὶ ἀρίστη πασῶν.

Ὁ Πλάτων τὰ μέγιστα τῶν ἀγαθῶν τὰ ὑπάρχοντα εἰς τοὺς ἀνθρώπους θεωρεῖ πάντοτε ὡς δωρήματα τῶν θεῶν πρὸς αὐτούς. Ὡς δὲ ἡ θεία μανία, τῆς ὁποίας διακρίνονται τέσσαρα μέρη, εἶναι δῶρημα τῶν θεῶν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, ἵνα διὰ ταύτης παρέχωνται εἰς αὐτοὺς τὰ μέγιστα τῶν ἀγαθῶν (Φαῖδρ. 241a), οὕτω καὶ οἱ ἀντιστοιχοῦς ἔχοντες πρὸς τὰ μέρη τῆς θείας μανίας θεοί, ὁ Ἀπόλλων, αἱ Μοῦσαι καὶ ὁ Διόνυσος, ἐδωρήθησαν ὡς συγχορευταὶ καὶ χορηγοὶ κατὰ ἕλεος τῶν θεῶν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους· πρὸβλ. Πλάτ. Νόμ. 868a «θεοὺς δὲ ἔραμεν ἐλευθύντας ἡμῶς συγχορευτάς τε καὶ χορηγοὺς ἡμῶν δεδωκέναι τὸν τε Ἀπόλλωνα καὶ Μοῦσας, καὶ δὴ καὶ τρίτον ἔραμεν, εἰ μεμνήμεθα, Διόνυσον». Ὁμοίως ἡ μουσικὴ καὶ ἡ γυμναστικὴ, ἀποβλέπουσαι ἢ μὲν πρώτη εἰς τὸ φιλόσοφον μέρος τῆς ψυχῆς, ἢ δὲ εἰς τὸ θυμικὸν, εἶναι δύο τέχναι διορηθήσονται ὑπὸ θεοῦ τινος εἰς τοὺς ἀνθρώπους· πρὸβλ. Πολ. 411e «Ἐπεὶ δὴ δύο ὄντα ταύτω, ὡς εἶπαι, δύο τέχναι θεὸν ἔραγον· ἂν τινα ταύτην δε-

Ἡ λέξις τοῦ Λυσίου κατὰ τὸν Σωκράτη φαίνεται, ὅτι παρέχει πολλὰ παραδείγματα, πρὸς τὰ ὅποια ἀποβλέπων τις δύναται νὰ ἀφελῆθῃ, ἂν μὴ ἴσως ἐπιχειρῆ νὰ μιμηταὶ αὐτὰ παρὰ πολὺ¹.

Ἡ ἔρμηνεία τῶν παραδειγμάτων ταῦτα τοῦ Λυσιακοῦ λόγου, περὶ τῶν ὁποίων λέγει ὁ Σωκράτης, ὅτι ἀποβλέπων τις εἰς αὐτὰ δύναται νὰ ἔχη ὠφελείας, νομίζει, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ Σωκράτους, ὅτι εἶναι ἀμάρτηματα μόνον, πρὸς τὰ ὅποια τις ἀποβλέπων καὶ μὴ μεταχειριζόμενος αὐτὰ δύναται νὰ ἀφελῆθῃ. Ἐν ἄλλοις λόγοις ὁ ἔρμηνεία νομίζει ταῦτα ὡς παραδείγματα πρὸς ἀποφυγὴν, οὐχὶ ἄξια πρὸς μίμησιν, ἔνα προφυλασσόμεθα ἀπ' αὐτῶν, καὶ ἂν τρόπον καὶ οἱ ἱεροὶ γνωρίζοντι μὲν τὰ δηλητηριώδη φάρμακα, οὐχὶ ὅμως ἔνα μεταχειρίζονται αὐτὰ, ἀλλ' ἔνα προφυλάσσωνται ἐαυτοὺς καὶ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ἀπὸ τούτων. Ὑπερλοῦσι λοιπὸν ἡμεῖς κατὰ τὸν ἔρμηνείαν οἱ λόγοι τοῦ Λυσίου « εἰς τὸ μὴ χρησιμεῖν αὐτοῖς »².

Τὰ λεγόμενα ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ ἔρμηνείαν ὡς ἐρμηνευτικὰ τῶν λόγων τοῦ Σωκράτους φαίνονται κίνητη ἀντιπρακτικὰ καὶ ἀντισωκρατικὰ καὶ ἐναντία καθόλου πρὸς τὴν ἑλληνικὴν ἰδιολογίαν. Κατὰ τὸν Πλάτωνα δηλαδὴ καὶ τὸν Σωκράτη ἡ ὠφελιμότης καὶ ἡ ἄξια πράγματός τινος συνεπίσχει πάντα μετὰ τῆς χρησιμότητος αὐτοῦ πρὸς τι. Ἡ ἄξια ταυτέστι τινὸς συνέσταται εἰς τὴν ἐν χρήσει καὶ δοῦσαι ὠφελιμότητα αὐτοῦ, οὐχὶ εἰς τὴν ἐν ἀδρανείᾳ καὶ ἀπραξίᾳ ἀχρησίαν αὐτοῦ. Οὐδὲν ἄρα πρᾶγμα εἶναι δυνατόν νὰ ἔχη τινὰ ἄξιαν, εἰ μὴ εἶναι χρήσιμον πρὸς τι. Πρὸς τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ Σωκράτους ἐν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ τῆς « Πολιτείας » περὶ τῆς δικαιοσύνης ὡς χρήσιμον καὶ ἀχρηστοῦ πρᾶγματος³. Κατὰ ταῦτα καὶ ὁ ὡς Λυσιακὸς φερόμενος λόγος δὲν

δοκῆναι τοῖς ἀνθρώποις, ρωμαϊκὴν τε καὶ γερμανικὴν εἶναι τὸ θεοσεβὲς καὶ τὸ φιλόσοφον... ». Πρὸς καὶ Νόμ. 633d.

1. Φαίδρ. 261e « Τούτων μὲν τοίνυν (δηλ. τῶν Λυσιακῶν λόγων)... εἰσώμεν καίτοι συχνὰ γὰρ ἔχον μοι δοκεῖ παραδείγματα πρὸς ἃ τις βλέπων δύναται ἂν, μιμησθαι αὐτὰ ἐπιχειροῦν μὴ πάντα τι ».

2. Πρὸς τὰ λεγόμενα ταῦτα ὑπὸ τοῦ ἔρμηνείαν φαίνεται συμφωνῶν καὶ ὁ ἴω. Θεοδωρακόπουλος (ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Φαίδρου », σελ. 412-413; ὑποσημ. 2-4).

3. Πολ. 333de « Καὶ περὶ τὰλλα δὴ κίνηται ἡ δικαιοσύνη ἐκείνου ἐν μὲν χρήσει ἀχρηστοῦ, ἐν δὲ ἀχρηστίᾳ χρήσιμος; --- Κινδυνεύει. --- Ὅτις ἂν ἴδῃ, ὦ φίλε, πάντα γὰρ τι σπουδαῖον εἶναι ἢ δικαιοσύνη, εἰ πρὸς τὰ ἀχρηστοῦ χρήσιμον ἂν τοιγάρτι ». Πρὸς καὶ Εὐθύδ. 289ab « Ἐὶ γὰρ μὴ καὶ χρησθῆναι εἰσιστησόμεθα τῷ χρῆσι, οὐδὲν ἕμελος αὐτοῦ εἶναι ἂν ἢ οὐ μέννησαι; ἔφη ἔγωγε. --- Πάντα γ', ἔφη, μέννηται. --- Οὐδέ γὰρ, ὡς εἶπες, τῆς ἄλλης εἰσιστήτης ἕμελος

παρέχεται ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος, ὡς νομίζει ὁ Ἑρμείας, ὡς παράδειγμα πρὸς ἀποφυγὴν, ὡς ἀχρηστὸν τι παντάπασιν, ἀνάξιον οὐδ' ἐπ' ὀλίγον νὰ χρησιμοποιηθῆται, ὡς μὴ προσκομίζον ὠφέλειάν τινα, ἀλλὰ τούναντίον ὁ λόγος τοῦ Λυσίου θεωρεῖται ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος ὡς δυνάμενος νὰ παράσχη ὠφέλειάν τινα εἰς ἐκείνον, ὁ ὁποῖος προσηκόντως μεταχειρίζεται τὰ ἐν αὐτῷ ὑπάρχοντα παραδείγματα. Καὶ τοῦτο πράττει τῇ ἀληθείᾳ ὁ Σωκράτης. Μεταχειρίζεται δηλαδή οὗτος καταλλήλως καὶ κατὰ τὸν πρέποντα τρόπον τὸν Λυσιακὸν λόγον, ὥστε ἐπιτυγχάνει νὰ συγκομίσῃ ἐξ αὐτοῦ πάντα τὰ δυνατὰ ὠφελήματα, μιμούμενος αὐτὸν « μὴ πάνυ τι », ἀλλ' ὀλίγον, καθ' ἕσον μέρος εἶναι εἰς αὐτὸν τοῦτο χρησίμων¹. Τὸ ὅτι δὲ ὁ λόγος τοῦ Λυσίου χαρακτηρίζεται ὑπὸ τοῦ Σωκράτους ὡς ἀμαρτήματα περὶ τὸν θεὸν Ἔρωτα, τοῦτο βοηθεῖ εἰς τὸν προσδιορισμὸν τῆς θέσεως τοῦ Λυσιακοῦ λόγου ἐν τῷ « Φαίδρῳ » ὡς προπαρασκευαστικοῦ τοῦ πρώτου καὶ ἀκολουθῶς καὶ τοῦ δευτέρου λόγου τοῦ Σωκράτους· διὰτι καὶ εἰς τὸν πρῶτον λόγον τοῦ Σωκράτους ἀπονέμεται ὑπ' αὐτοῦ τούτου ὁ αὐτὸς πρὸς τὸν τοῦ Λυσιακοῦ χαρακτηρισμὸς— ὁ χαρακτηρισμὸς τοῦ ἀμαρτήματος (Φαίδρ. 242e). Ἄρκει ὅμως μόνον, ὅτι καὶ ὁ ὡς Λυσιακὸς φερόμενος λόγος καὶ ὁ πρῶτος λόγος τοῦ Σωκράτους, τὰ δύο ταῦτα περὶ τὸν Ἔρωτα ἀμαρτήματα, περιέχουσιν ἐν ἑαυτοῖς τὰ στοιχεῖα, διὰ τῶν ὁποίων θὰ ἐπανορθωθῇ τὸ πρὸς τὸν Ἔρωτα ἀμαρτήματα τούτων καὶ θὰ διανοιχθῇ εἰς τὸν Σωκράτη ἡ ὁδὸς πρὸς τὴν καλινωδίαν. Εἶναι δὲ εὐκόλον νὰ συμβῇ τοῦτο.

γίνεται οὐδέν, οὔτε χρηματιστικῆς οὔτε λατρικῆς οὔτε ἄλλης οὐδεμιᾶς, ἥτις ποιεῖν τι ἐπίσταται, χρῆσθαι δὲ μὴ ᾧ ἂν ποιῆσῃ· οὐχ οὕτως; — Συνέφη. — Οὐδέ γε εἰ τις ἔστιν ἐπιστήμη ὥστε ἀθανάτους ποιεῖν, ἄνευ τοῦ ἐπίστασθαι τῇ ἀθανασίᾳ χρῆσθαι οὐδέ τιότης ἔοικεν ἄφελος οὐδέν,... Τοιαύτης τινὸς ἄρα ἡμῖν ἐπιστήμης δεῖ,... ἐν ἣ συμπέπτωκεν ἅμα τό τε ποιεῖν καὶ τὸ ἐπίστασθαι χρῆσθαι τούτῳ ἢ ἂν ποιῇ ». Περὶ καὶ Πολ. 601d « Περὶ ἕκαστον ταύτας τινὰς τρεῖς τέχναις εἶναι, χρησομένην, ποιήσουςαν, μιμησομένην; — Ναί. — Οὐκοῦν ἀρετὴ καὶ κάλλος καὶ ὀρθότης ἑκάστου σκεύους καὶ ζῴου καὶ πράξεως οὐ πρὸς ἄλλο τι ἢ τὴν χρεῖαν ἐστίν, πρὸς ἣν ἂν ἕκαστον ἢ πεποιημένον ἢ πεφοκός; — Οὕτως ».

Ὁ μεταχειριζόμενός τι θὰ ἔχη κατὰ τὸν Πλάτωνα τὴν ἐπιστήμην τούτου, ὁ δὲ κατασκευάζων αὐτὸ θὰ ἔχη μόνον τὴν « ὀρθὴν πίστιν » ὡς πρὸς τὸ κάλλος καὶ τὴν ἀκαταλληλίαν αὐτοῦ· περὶ Πολ. 601e - 602a « Τοῦ αὐτοῦ ἄρα σκεύους ὁ μὲν ποιητὴς πίστιν ὀρθὴν ἔχει περὶ κάλλους τε καὶ κονηρίας, ξυνοῦν τῷ εἰδότε καὶ ἀναγκαζόμενος ἀκροῦσιν παρὰ τοῦ εἰδότες, ὁ δὲ χρώμενος ἐπιστήμην ».

1. Τίνα στοιχεῖα μεταχειρίζεται ὁ Σωκράτης ἐκ τοῦ Λυσιακοῦ λόγου κατὰ τρόπον θετικὸν ἢ ἀρνητικόν, ἰδὲ κατωτέρω.

Ὁ Σωκράτης οὐδὲν ἄλλο ἔχει νὰ προῖξη ἢ νὰ μεταβιβῆ τὴν λαιδορίαν τοῦ ἔρωτος εἰς ἔπαινον αὐτοῦ ἀποδιδῶν νῦν εἰς αὐτὸν πάντα τὰ ἀγαθὰ τὰ ἐναντία τῶν κακῶν, ὅσα λαιδορῶν τὸν ἔρωτα καὶ ψέγων ἀπέδωκε πρότερον εἰς αὐτόν¹. Καὶ ταῦτα ἴδιὰ προῖξη ὁ Σωκράτης ἀναγνωρίζας σαφῶς τὸ ἀμείστημι πρὸς τὸν ἔρωτα — τὸ ἀμείστημι τῶν δύο πρώτων λόγων, ἐνὶ ἐξίλεσθῃ καὶ ἐξαγνισθῃ². Ὑπὸ τοῦ Σωκράτους λέγεται πρὸς ταῦτα, ὅτι εἰς τοὺς δύο ἔτέλους λόγους, δηλαδὴ τοῖς δύο λόγοις αὐτοῦ, δύνανται νὰ ἴδωσι τι ἀξιώλογον οἱ κατεχόμενοι ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ διατρέψωσι περὶ τὴν ἐξίτασιν λόγων ταῦτα δὲ εἶναι, ὅτι οἱ λόγοι οὗτοι ἀκρίβως ἐναντία ἀλλήλων, διότι ὁ μὲν πρώτος ἔλεγεν, ὅτι ὁ ἐρώμενος πρέπει νὰ χαρίζηται εἰς τὸν μὴ ἐρώντα, ὁ δὲ ἕτερος εἰς τὸν ἐρώοντα³. Ἀλλὰ τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ Σωκράτους περὶ τοῦ πρώτου λόγου αὐτοῦ, ὅτι εἶναι ἐναντίας πρὸς τὸν δεύτερον, ὡς ἀναφραγμένον ταῦτων εἰς ἀντίθετα, τὸν μὴ ἐρώντα καὶ τὸν ἐρώοντα, ἰσχύουσι βεβαίως καὶ περὶ τοῦ Λυσιακοῦ λόγου, ὁ ὁποῖος, καθὼς καὶ ὁ πρώτος Σωκρατικός, λέγει, ὅτι ὁ ἐρώμενος πρέπει νὰ χαρίζηται εἰς τὸν μὴ ἐρώντα, διότι οὗτος μὲν ποικρονεῖ, ὁ δὲ ἐρώων νοσεῖ. Καὶ ἀκυλονόητον ἢ ἐναντίωσις τοῦ δευτέρου Σωκρατικοῦ λόγου δὲν ὑπάρχει μόνον πρὸς τὸν πρῶτον Σωκρατικόν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν Λυσιακὸν λόγον. Ἡ ἐναντίωσις δὲ τοῦ δευτέρου Σωκρατικοῦ λόγου πρὸς τὸν πρῶτον Σωκρατικόν καὶ πρὸς τὸν Λυσιακὸν ὑπάρχει καὶ ὡς σύμπτωσις, κατὰ τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ Σωκράτους αὐτοῦ, τοῦ πρώτου Σωκρατικοῦ λόγου πρὸς τὸν Λυσιακὸν εἰς τὸ ὅτι ἀμειότεροι οἱ λόγοι οὗτοι, ὁ τε Λυσιακὸς καὶ ὁ πρῶτος Σωκρατικός, ἐλέχθησαν ἀνιαδῶς πρὸς τὸν ἔρωτα, ὑβρισθῆ δὲ διὰ τούτων ὁ ἔρως καὶ ἐψέχθη διότι ἀμειότεροι ἔλεγον, ὅτι οἱ ἐρωταὶ ἀποβλέποντες εἰς μακρὰ μόνον ὠφελήματα ἀναλαμφθάνονται μεγάλας ἔχθρας καὶ διακείνται μετὰ φθόνου πρὸς τοὺς ἐρωμένους καὶ βλάπτουσιν αὐτούς.

1. Φαίδρ. 211c « Οὐκ ἦσθαι, ὦ μακάριε, ὅτι ἤδη ἔπη ἠθέγγοναι ἀλλ' οὐκέτι διθυράμβους, καὶ ταῦτα ψέγων; εἴαν δ' ἐπαινεῖν τὸν ἔτερον ἄρξομαι, τί με οἶτι ποιήσιν; ἄρ' οὐκ ἴδ' ὅτι ὑπὸ τῶν Νομηφῶν, αἰς με οὐ προσηλάες ἐκ προναίας, σαφῶς ἐνθουσιάζου; λέγω οὖν ἐνὶ λόγῳ ὅτι ὅσα τῶν ἑτέρων λελειδορήκαμεν, τῷ ἑτέρῳ ἐναντία τούτων ἀγαθὰ πρώτατα ».

2. Φαίδρ. 212e « ...καὶ πῶς φωνὴν ἔδοξα αὐτόθεν ἀκούσαι, ἢ μὲ οὐκ ἐξ ἀπιέναι, πρὶν ἂν ἀρπασώσομαι, ὡς τι ἡμαρτηρότα εἰς τὸ θείον, σαφῶς οὖν ἤδη μινθάνω τὸ ἀμείστημι ».

3. Φαίδρ. 211c - 211d « εἰς δὲ τοὺς ἔτέλους λόγους ἴσαμεν (δηλ. τοὺς δύο Σωκρατικούς), ἦν γάρ τι ἐν αὐτοῖς, ὡς δοκῶ, προσωπων ἴδειν τοὺς βουλομένους περὶ λόγων σκοπεῖν. ... Τὸ ποῖον δὲ λέγεις; ... Ἐναντία πῶς ἦσαν; ὁ μὲν γὰρ ὡς τῷ ἐρώοντι, ὁ δ' ὡς τῷ μὴ δεῖ χαρίζεσθαι, ἐλεγέτην ».

Φαίδρ. 243c «Καὶ γάρ... ἐνναεῖς ὡς ἀναιδῶς εἴρησθον τὸ λόγῳ, οὐτάς τε καὶ ὁ ἐκ τοῦ βιβλίου θηθεῖς (δηλ. ὁ πρῶτος Σωκρατικὸς καὶ ὁ Λυσιακός). εἰ γὰρ ἀκούων τις τύχοι ἡμῶν... ..πολλοῦ δ' ἂν δεῖν ἡμῖν ὁμολογεῖν ἅ ψέγομεν τὸν Ἔρωτα;». Ὁ πρῶτος λόγος τοῦ Σωκράτους εἶναι, ὅπως καὶ ὁ Λυσιακὸς λόγος, ψόγος τοῦ ἔρωτος καὶ τοῦ ἔραστοῦ· «...συμβουλευῶ δὲ καὶ Λυσία ὅτι τάχιστα γράψαι ὡς χρὴ ἔραστῇ μᾶλλον ἢ μὴ ἔρωσιν ἐκ τῶν ὁμοίων χαρίζεσθαι» (243d). Δὲν εἶναι ἄρα ὀρθὸς καὶ ἀληθής ὁ λόγος (οὔτε ὁ Λυσιακὸς οὔτε ὁ πρῶτος Σωκρατικὸς), ὁ ὁποῖος λέγει, ὅτι παρόντος τοῦ ἔραστοῦ πρέπει τις νὰ χαρίζηται εἰς τὸν μὴ ἔραστὴν, διότι δῆθεν ὁ μὲν ἔραστής μαίνεται, ὁ δὲ μὴ ἔρων σιωπερνεῖ (244a).

Ἡ ἀντίθεσις αὕτη τοῦ δευτέρου Σωκρατικοῦ λόγου πρὸς τὸν ὡς Λυσιακὸν φερόμενον πρῶτον λόγον ἐν τῷ «Φαίδρῳ» ὑπομιμνήσκει τὰ ἐν τῇ ψυχῇ ἡμῶν δύο ἀντιτείνοντα ἀλλήλων¹. Ὑπομιμνήσκει ὡσαύτως καὶ τὴν εἰς δύο διαίρεσιν τῆς μανίας ὑπὸ τοῦ Σωκράτους ἐν τῷ «Φαίδρῳ». Ὁ Σωκράτης δηλαδὴ ἐν 265a τοῦ «Φαίδρου» τοὺς δύο λόγους αὐτοῦ, ἔχοντας ἐναντίως πρὸς ἀλλήλους, συνάπτει πρὸς τὴν μανίαν διαιρουμένην εἰς δύο, ἀντιτιθέμενα πρὸς ἀλλήλα, εἶδη, τὴν μὲν γινομένην ὑπὸ «νοσημάτων ἀνθρωπίνων», τὴν δὲ ὑπὸ «θείας ἐξαλλαγῆς τῶν εἰσθητότων νομίμων». Καὶ ὁ μὲν πρῶτος τῶν Σωκρατικῶν λόγων μετὰ τοῦ Λυσιακοῦ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ ἐξ ἀνθρωπίνων νοσημάτων προερχόμενον εἶδος μανίας, ὁ δὲ δεύτερος πρὸς τὸ ἐκ θείας ἐξαλλαγῆς τῶν κρατούντων παρ' ἀνθρώποις νομίμων ἐπιγινόμενον. Ὁμοίως καὶ ἐν 265e - 266a τοῦ «Φαίδρου» λέγει τὰ αὐτὰ περίπου ὁ Σωκράτης, ὁ ὁποῖος ὡς τὰ τοῦ σώματος μόρια διακρίνει εἰς ἀριστερὰ καὶ δεξιὰ κατὰ τὴν φυσικὴν αὐτῶν διαίρεσιν (δηλ. εἰς ἀριστερὸν καὶ δεξιὸν ὀφθαλμὸν, ἀριστερὰν καὶ δεξιὰν χεῖρα κλπ.), οὕτω καὶ τὸν ἔρωτα ἀντιστοιχῶς πρὸς τὰ εἶδη τῆς μανίας διαστέλλει εἰς ἀριστερὸν καὶ δεξιόν, τοῦ μὲν ἀριστεροῦ ἀντιστοιχοῦντος πρὸς τὴν κακὴν μανίαν, τὴν ἀνθρωπίνην, τοῦ δὲ δεξιοῦ πρὸς τὴν ἀγαθὴν, τὴν ἐκ θεῶν, μανίαν. Ἡ συστοιχία αὕτη τοῦ ἔρωτος ὡς δεξιοῦ καὶ ἀριστεροῦ πρὸς τὰ δύο εἶδη τῆς μανίας ὑπάρχει καὶ ἐν τοῖς «Νόμοις» (633c - 634a)

1. Φαίδρ. 237de «Ἄσθ' ἀὐ νοῆσαι ὅτι ἡμῶν ἐν ἐκάστῳ δύο τινέ εἶπον ἰδέα ἄρχοντε καὶ ἄγοντε, οἷν ἐπιόμεθα ἢ ἂν ἀγῆτον, ἢ μὲν ἔμφυτος οὖσα ἐπιθυμία ἡδονῶν, ἄλλη δὲ ἐπίκτητος δόξα, ἐπιμένη τοῦ ἀρίστου. τούτω δὲ ἐν ἡμῖν τῷ μὲν ὁμονοεῖτον, ἔστι δὲ ὅτε στυσιάζετον· καὶ τῷ μὲν ἢ ἑτέρῳ, ἄλλοτε δὲ ἢ ἑτέρῳ κρατεῖ». Πρβλ. καὶ 266ab· πρβλ. καὶ Πολ. 603a, 603ed, 604ab· πρβλ. καὶ τὰ ἐν «Νόμοις» 641c - 645b λεγόμενα περὶ ἀγωγῶν καὶ ἐλέσων.

ὡς πρὸς τὴν ἀνδρεία, ἢ ἀπὸ αὐτῆς ἀμαρτάνεται καὶ πρὸς τὰ ἀριστερά, τοὺς φάρβους δηλαδὴ καὶ τοὺς λυγροὺς, καὶ πρὸς τὰ δεξιὰ, τοὺς πόθους τουτέστι καὶ τοὺς ἡδοναίους καὶ πρὸς τινὰς φαρβροὺς καλοκαρπιακὰς θεωρίας, αἱ ὁποῖαι καὶ τῶν νομιζομένων ὅτι εἶναι σεμνοὶ « τοὺς θεμιτοὺς ποιοῦσαν κηρίους », ὡς ἀντιτάττει δηλαδὴ πρὸς τὴν ἀνδρείαν μέρος φρονητικῆς δεξιότητος¹.

Ἡ δὲ παραχρῆ ὑπὸ τῆς μανίας, τῆς « θείας δόξαι διδομένης », τῶν μεγίστων ἀγαθῶν εἰς τοὺς ἀνθρώπους (Φαῖδος. 241a), τὰ ὁποῖα καθορᾷ ἡ φρονητικὴ τὴν περίοδον αὐτῆς εἰς τὸν ὑπερνοσηρῆσαν τόπον, καθορᾷ δὲ ἐκείνη αὐτὴν καὶ αὐτὴν τὴν δικαιοσύνην, τὴν σωφροσύνην, τὴν ἀληθινήν ἐπιστήμην καὶ τὰ ἄλλα τὰ ὄντως ἄντα (247a) διὰ μόνου τοῦ νοῦ ὡς καθυπερφύτου καὶ ὁδηγοῦ τῆς φρονητικῆς, γίνεται καὶ ὑπὸ τῶν νόμων ἐν τῷ φερωνύμῳ συγγράμματι τοῦ Πλάτωνος, οἱ ὁποῖοι εἶναι καὶ αὐτοὶ δοσθήματα τῶν θεῶν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους. Ἐν τοῖς « Νόμοις » ὁ Πλάτων τὰ ἀγαθὰ (καὶ εἶναι τὰῦτα πάντα τὰ ἀγαθὰ), τὰ ὁποῖα προσκαρτελοῦσιν οἱ νόμοι, θεῖος ὄντες πηγῆς καὶ προελευσέως², εἰς τοὺς ἀνθρώπους, διακρίνει εἰς διπλᾶ, ἄλλα μὲν ἀνθρώπινα, ἄλλα δὲ θεῖα. Ἐκ τῶν θεῶν ἀγαθῶν βλαστῶνται τὰ ἀνθρώπινα, εἴαν τις δὲ πόλις λαμβάνῃ τὰ μείζονα ἀγαθὰ, δηλαδὴ τὰ θεῖα, προσκτάται τότε καὶ τὰ κατώτερα, τὰ ἀνθρώπινα ἄλλως στερεῖται ἀμφοτέρων. Εἰς τὰ κατώτερα ἀγαθὰ καταλέγει ὁ Πλάτων πρῶτον μὲν τὴν ὑγίειαν, τὸ κίλλος δεύτερον, τρίτον τὴν σωματικὴν ἰσχύν, τέταρτον δὲ τὸν πλοῦτον, οὐχὶ τὸν τυφλὸν καὶ ἀόμματον, ἀλλὰ τὸ βλέποντα ὁξέως³ τοῦτο δὲ σημαίνει, ἂν ἀπολαύσῃ οὗτος εἰς τὴν

1. Κατὰ τὸν Ἑρμοῖον (οχόλιον εἰς Φαῖδο. 266a) ὁ Πλάτων τὰς πιστευθείσας ταύτας (ὡς εἶναι ἐνταῦθα ἡ πιστευθείσα τοῦ Ἑρμοῖου, διαιρημένην εἰς ἀριστερὸν καὶ δεξιόν, πρὸς τὴν μανίαν, διαιρημένην εἰς κακίαν, δηλαδὴ τὴν ἀφροσύνην, καὶ ἀγαθὴν, τὴν θεῖαν) βλαστῶνται τῶν Ἑρμοῖου πρὸς βλ. καὶ Friedländer, Platon II, σ. 492.

2. Νόμ. 633d « οὐτως... βούλομαι διεξελθεῖν πρὸς ἐν τοῖς τοῦ Λυδίου λεγομένοις νόμοις τοῖς τε τοῦ Πυθίου Ἀπολλωνίου, οὗς Μένος τε καὶ Λοκωῦργος ἐθέτην, ἐνεστίεν τε πάντα ταῦτα, καὶ ὅσην τῶν τε καὶ εὐλογοῦντα διὰ δὴ ἐστὶν τῷ περὶ νόμων ἡμετέρων τέχνη εἴτε καὶ τινος ἔθετον, τοῖς δὲ ἄλλοις ἡμῶν οὐδὲ μὴς ἐστὶ καταφανὴ » Νόμ. 634e « ...πάντας συμφρονεῖν ὡς πάντα καλῶς κέεται θεῶν... ». Περβλ. καὶ Νόμ. 636d « ἐπειδὴ παρὰ Λυδίοις οὐτως οἱ νόμοι πεπιστευμένοι ἦσαν γεγονέναι... ». Τὰ λεγόμενα ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος περὶ τῶν νόμων ὡς θεῖος προελευσέως καὶ ἀρχῆς ἀφαιροῦσι μὲν κυρίως εἰς τὰ πιστευόμενα ὑπὸ τῶν Κρητῶν καὶ Λακωνίων, ἀλλ' ἀπαιροῦσι καὶ τὴν ἰδίαν πίστιν τοῦ Πλάτωνος. Περὶ τῆς θεϊότητος τῶν νόμων πρὸς βλ. καὶ Σωφ. 118, τ. 866 κβ. « ...ὡν νόμοι πρόκεινται | ἰσχυροὺς, οὐρανίους | αἰθέρι τεκνοθέντες, ὧν Ὀλυμπίας | κατέη μόνος... ». Περβλ. καὶ Ἑρμοῖου ἀπ. 114 « τρέφονται πάντες οἱ ἀνθρώποι νομοὶ ὑπὸ ἐνός τοῦ θεοῦ ».

φρόνησιν. Ἐκ δὲ τῶν θείων ἀγαθῶν ὡς ἡγεμονικὸν καὶ καθοδηγοῦν πάντα πρῶτον μὲν εἶναι ἡ φρόνησις, δευτέρον δὲ ἡ σωφροσύνη (« ἡ μετὰ νοῦ σώφρων ψυχῆς ἔστις »), ἐκ τούτων δέ, ἀφοῦ συγκεκρισθῶσι μετὰ τῆς ἀνδρείας, προσέρχεται τρίτον ἡ δικαιοσύνη, τέταρτον δὲ καὶ τελευταῖον ἡ ἀνδρεία αὐτή. Καὶ τὰ μὲν λεγόμενα ἀνθρώπινα ἀγαθὰ, ὕστερα τιθέμενα ὑπὸ τῆς φύσεως τῶν θείων, πρέπει καὶ ὑπὸ τοῦ νομοθέτου νὰ τάσσωνται ὕστερον καὶ νὰ ἀποβλέπωσιν εἰς τὰ θεία καὶ εἰς ταῦτα νὰ ὑποτάσσωνται· τὰ δὲ θεία λεγόμενα πρέπει πάντα νὰ ἀποβλέπωσιν εἰς τὸν νοῦν ὡς εἰς ὄδηγόν καὶ καθηγεμόνα ἀπάντων¹. Ἀνθρώπινα δὲ λέγων ἀγαθὰ ὁ Πλάτων νοεῖ τὰ ἔχοντα σχέσιν πρὸς τὴν σωματικὴν ὑπόστασιν τοῦ ἀνθρώπου, θεία δὲ τὰ σχετιζόμενα πρὸς τὴν ψυχὴν καὶ τὸν νοῦν.

Ὅμοίως δὲ καὶ ὡς πρὸς πάντα τὰ ἄλλα τὰ ἀφορῶντα εἰς τὰ τοῦ βίου τῶν ἀνθρώπων καὶ εἰς τὰς κατὰ τὸν βίον σχέσεις αὐτῶν ἀπὸ τῆς γεννήσεως μέχρι τοῦ θανάτου, κατὰ τὸν ὅποιον καθορίζονται καὶ ὁ τρόπος τῆς ταφῆς τῶν ἀνθρώπων καὶ αἱ ἀπονεμόμεναι εἰς αὐτοὺς τιμαί, συμφώνως πρὸς τὴν, ὡς ἔξω, κατὰ τοὺς νόμους διαβίωσιν αὐτῶν, πρέπει νὰ τύχωσι πάντα ταῦτα ἐπιμελείας καὶ φροντίδος, τιμωμένων μὲν καὶ ἐπαινουμένων τῶν διαβιούντων κατὰ τοὺς νόμους, ἀτιμαζομένων δὲ καὶ ψεγομένων τῶν ἐναντία πρὸς τούτους πραττόντων. Καὶ τὰ κατὰ τὰς λύπας καὶ τὰς ἡδονὰς καὶ τὰς ἐπιθυμίας καὶ πάντας τοὺς ἔρωτας θὰ εἶναι ὑπὸ παραφύλαξιν καὶ ἐπίσκεψιν. Καθόλου δὲ ὡς πρὸς τὴν καλὴν καὶ ὀρθὴν διάθεσιν πάντων τῶν ἀνθρωπίνων καὶ τὴν δικαίαν καὶ εὐτακτὸν διευθέτησιν αὐτῶν θὰ ὑπάρχη ἐπίβλεψις ὑπὸ τῶν νόμων, ὡς δωρητῶν καὶ χορηγῶν πάντων τῶν ἀγαθῶν, θείων τε καὶ ἀνθρωπίνων, εἰς τοὺς ἀνθρώπους². Ὁ νοῦς τέλος θὰ ἀποτελέσῃ τὸν σύνδεσμον πάντων καὶ τὸν κοινὸν ἡγεμόνα, παρέχων εἰς τοὺς φύλακας τῶν νόμων τὴν φρόνησιν καὶ τὴν ὀρθὴν γνώμην καὶ ἀναγκάζων πάντα τὰ κατὰ τοὺς ἀνθρώπους νὰ ἀκολουθῶσιν εἰς τὴν σωφροσύνην καὶ τὴν δικαιοσύνην καὶ οὐχὶ εἰς τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ἐπιδίωξιν τιμῶν³.

1. Νόμ. 631b - d.

2. Νόμ. 631c - 632c.

3. Νόμ. 632cd « κατιδὼν δὲ ὁ θεὸς τοὺς νόμους ἅπασιν τούτοις φύλακας ἐπιστήσαι, τοὺς μὲν διὰ φρονήσεως, τοὺς δὲ δι' ἀληθοῦς δόξης λόγους, ὅπως πάντα ταῦτα συνδέσας ὁ νοῦς ἐκόμενα σωφροσύνη καὶ δικαιοσύνη ἀπορήνῃ, ἀλλὰ μὴ πλοῦτον μηδὲ φιλοτιμίαν ». Περὶ καὶ Πολ. 431cd « Τὰς δὲ γε ἀκλῆς τε καὶ μετρίας (δηλ. ἐπιθυμίας καὶ ἡδονὰς καὶ λύπας), αἵ δὲ μετὰ τοῦ τε καὶ δόξης ὀρθῆς λογισμῶ ἴσονται, ἐν ὀλίγοις τε ἐπιτεύξει καὶ τοῖς βέλτεσι μὲν